

ELŐFIZETÉS

HELYEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasában pont sor egyszer 20 ft.
minden következőnél 15 ft-é.

Nyitólát sora 40 ft-é.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Kedd, március 17.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezetékek: A waggongyár új vezetése alatt.
A képviselőház ülése.
Hakó város közgyűlése.
A kereskedők köre pályadíja.
Az aradi szocialisták a katonai javaslatok ellen.
A szabadság napja.
A Cseregár-Magias sajtópör.
A villamos halottja.
Az újságírók szabadság-lakomája.
Tárca: Az ócska esernyő. Irta: Faragó Rezső.
Regény-Csarnok: Ernőstungár. Irta: Doyle A. Conan.

A waggongyár új vezetése alatt.

Arad, március 16

Városunk egyik legnagyobb ipartelepe, az aradi waggongyár rövid időn belül új technikai vezetőt kap. Komoly, körültekintő munkásságot igényel ezen nagyszabású műszaki vállalat igazgatása, s ily fontos feladat teljesítésére egy tehetséges embernek is egész munkabírását kell elővenni, mivel a körülmények, bizony sajnos, szélteben-hosszában szép hazánkban, nem a legkedvezőbbek iparunk számára.

Az a különös helyzet, melyben hazánk ipar-dolgozóiban a külfölddel, de különösen Ausztriával, s nagyon sokszor a belföldi fogyasztó közönség érthetetlen szeszélyével s következetlenségével szemben elfog-

lal, csak növeli a nehézségeket, melyek az ipar s kereskedelem jelenlegi általános pangásával teremnek. Közismert dolog, hogy külföldi, hatalmas iparországok az általános depresszió hatása alatt rengeteg anyagi károkat szenvedtek, s talán Észak-Amerika szabad földje az egyetlen, mely biztosan megállja helyét élelmes-ségével.

Az aradi waggongyár közel múltja nem volt ment a megrázkódtatásoktól. Ez a nagy ipartelep, mely hivatva volt, hogy nemcsak városunk jólétét mozdítsa elő, hanem hirt s nevet szerezzen a magyar iparnak úgy benn az országban, mint künn, némileg visszafelé fejlődött. Pedig boldogulásához a jó alap s feltételek nagy része megvolt, s hogy mégsem sikerült a gyárnak a helyzet magaslatára emelkedni, annak okát részint a külső körülmények mostoha alakulásában, részint a technikai vezetés minemőségében találhatjuk meg.

Általános rossz szokás hazánkban, hogy műszaki intézmények s kérdéseknél a műszakilag képzett egyéneket éppen nem, vagy csak alig számbavehetően hallgatják meg, s mindent jogászai ésszel ítélnek s csinálnak meg. Mondanunk is felesleges, hogy e visszas helyzetnek mennyire károsak a következményei éppen ily időben, mikor egy-egy műszaki állás

derekas betöltése, még egy szakképzett egyén egész képességét is igénybe veszi. Józan, normalis észjárás mellett, hogy is vállalhatja el valaki az ily nagy felelősséggel járó munkát, ha csak komolyan nem érzi magában, hogy annak becsületesen meg is tud felelni?

Itt azonban vigyázzunk, nehogy tévedésbe essünk. Egy nagy gyártelep eredményteljes vezetéséhez nem elég a tisztán műszaki képzettség, vagyis a gépészmérnökség pusztá fogalma. Már magának az állásnak természetéből következik, hogy ép oly jó üzletembernek is kell lennie az illetőnek, mint mérnöknek. S ez bizony komoly szó. Hiába készit el az a gyár egy gépet akármilyen jól, mert ha nem bírja azt értékesíteni is jól, úgy végeredményképen nem sokat nyert fáradságos munkájával. Nyilvánvaló így, hogy egy minden tekintetben jól megfelelő gyár-igazgató a mai világban ép oly jó kereskedő, mint mérnök. Lépést tart ő gyára jól felfogott érdekében úgy a modern géptechnika vívmányával, mint ahogy előveszi minden üzleti képességeit, hogy tényiege vezessen is.

Azt hisszük, hogy a waggongyár részvénytársaság választása, Markóczy Lajos személyében minden tekintetben szerencsés volt. Nemcsak sokoldalú műszaki képzettsége, komoly tudása, hanem a min-

Az ócska esernyő.

Irta: Faragó Rezső.

Az aradi színházban szavalta március 15-én este:
Gazdy Aranka.

Színét kiszítta az irigy fakóság,
A rozsdá festett a vásznára rózsát;
Szövése foszladoz, erőtelen,
Csak néhány öltés tartja a nyelen.
Csak néhány öltés, meg az irgalom,
A moly kikezdte minden oldalon.
Divathagyott, eső ellen se véd,
Drót-bordáit sorban hullatja szét.
Fája a szútól szinte porhanyó,
Az idő foga rajt' végsőt harap,
Öreg esernyő, lim-lom, rongydarab;
— Mit őriz rajta úgy, öreg anyó?

Az ócska ernyőt végigsimogatja,
Mint gyermeke haját az édes atyja,
Hogy gyöngye szálát ne borzolja fel, —
Sóhajt is hozzá, aztán így felel:
„Öreg lim-lom, csak szürke rongydarab,
Koldus ruhájánál is rongyosabb;
Ernyőnek se ernyő már, — haszna sincs,
De nekem minden, nekem drága kincs.
Mint a menyasszony jegykendője, szent,
Csak én tudom, hogy nekem mit jelent.
Tán nem is értené azt senki sem,
Ha úgy szívem szerint elmondanám,
Még eszelősnek hinnének talán . . .
A míg elélek, csak megőrizem.“

Kora tavasznak permető ősóje,
Volt ez esernyőnek keresztelője.
A mátkámmal bujunkt alatta meg,
Körültünk lángban égő néptömeg.
A márciusi eső csöppje hullt,
S a nép a szabadságról dalt tanult.
Még most is hallom azt a csoda-dalt,
Mely egy nemzetnek ébresztőt rivallt.
S a hogy villama izzón szétütött,
A béna ép lett, börtön zára tört,
Főleszmélt, kit nehéz lidérc gyötört,
És mind a szabadságra esküdött!

Hogy elmondjam: szegény vagyok erőben,
Mi történt a márciusi esőben.
Alig hogy fölszikkadt nyomán a sár,
Csaták tüzetől lett forróbb a nyár.
Otthonülőnek mátkám sem maradt;
Hol a halál golyót vet, vért arat,
Bíment oda, hogy a trombita szólt,
Hosszu bucsuzásra idő se volt.
Utána mentem. Szél s viharon át
Melylyel versenyt zúgott az ágyuszó,
Halálnótákat süvítő golyó
Hányszor tépdeste ernyőm vászonát!

Lelkem egy éjszakának kinja nyomja;
Testvér-ölő csapatnak bosszuszomja
Üszköt dobott fölénk. Elöl a láng
Hátul kaszák hegye meredt reánk
Láthatlan angyal tett csodát velünk
Hogy megmenthettük gyarló életünk.

S azon, mit a menekvő ott hagyott,
A tűz s a kapzsiság osztozkodott.
De minden nem vészett el. Hogy esett,
Az emlékek során már nem tudom.
Ugy megőrültünk annak az uton
Hogy az esernyő, az el nem vészett! . . .

S velünk maradt a hossza bujdosásban.
— Mint csodavesszőt, melybe' szent varázs van,
Mint kéregető a koldusbotot,
Az olvasójuk' a zarándokok,
Mint a reményt a sorvadó beteg,
Szívüknek titkát a szerelmesek,
Mint szélvészben a kormányt a hajós
Mindentudó, kapcsos könyvét a jós,
Ugy őriztük. Azt vártuk tőle tán,
Hogy, melynek esője először érte:
A szabadságot hozza vissza végre,
A fényt a hosszú éjszaka után . . .

Mit csatatűzből a hareos kimentett:
A lobogó e lim-lomnál nem szentebb.
Ugy érezem: a sűrűdör felé
Közélgő éltem szövéődött belé.
Fonala, fája, csontfogója él,
Ha hallgatom: a múltakról beszél
Nem földi szó az. Rejtelmes, csodás,
Csupán én hallom, meg nem érti más.
S mire a halálomnak a napja jön,
Öreg ernyőmtől meg ne fosszatok;
Molyette vászna, a szétfeszladott,
Legyen a koporsóba' szemfedőm . . .“

dennapi életben szerzett élettapasztalatai is helyet kérnek abban a munkás feladatban, mely rá városunkban vár. Jelenlegi előkelő állásában mindenesetre a legjobb gyakorlatot szerezte meg a *gépgyártás s művezetés terén*, de ehhez méltán csatlakoznak különböző állásaiban nyert bő ismeretei, melyek ez új, diszes hivatalában méltó alkalmaztatást fognak nyerni.

Reméljük, hogy e szép reményekre jogosító vállalatot képességeivel új, biztos alapra fekteti, hogy méltó helyet foglaljon el a szabad, nemes üzleti versenyben. E fáradozása már sok tekintetben megvan könnyítve s egyengetve az út előtte. A gyár jelenlegi üzleti igazgatója fáradhatatlan munkásságával s helyes érzékével már most is sokat segített az újból éledni kezdő gyártelepen, s ketten vállvetve mindenesetre szép eredményeket fognak produkálni rövid idő alatt.

Az aradi waggongyár eddig gőzmozdonyok s vasuti kocsik gyártásával foglalkozott nagyobb részben, s e téren bizony erős versenyt kell kiállania egyrészt a magyar állami s más hazai gépgyárak, de másrészt a külföld hasonló gyárai részéről is. Nem találna-e a gyár ambíciója méltó kielégítést még más téren is, az oly sokágu géptechnikában.

Csak akadémiusan említem fel a motorgyártást, melyre helyi fogyasztó is akadna. De egész Magyarország kisebb távolságu személyforgalma motoros kocsik alkalmazásával, azt hisszük, mihamarabb fel fog lendülni.

A gyár jövőjébe vetett biztató reményeinket az új igazgató, hisszük, hogy meg fogja valósítani. Működése elé városunk csak bizalommal nézhet s egyuttal szívélyesen kívánja nehéz munkája méltó jutalmát, a sikert.

Szathmáry Károly.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 16.

A Ház külső képe azt mutatta, hogy a magyar képviselő urak is hallottak valamit a blaumontagról. Még féltizenegykor is üres padok tátongtak a teremben és Kubik Béla főintéző ur alig tudott szónokot teremteni mára. A kurucok azzal álltak elő, hogy március 15-ikét ünnepelték és nem értek rá beszédre készülni, az ünnepi beszédek ugyanis a nép türelméhez és nem az obstrukciónak vannak mérve, tehát itt nem használhatják. A március idusa! — Igen, azért is volt oly nagyon üres a Ház; még a fővárosiak is mezeli hadakká lettek tegnapra.

Bolgár Ferenc, a volt nemzeti-párt katonai szaktekintélye volt az első szónok, aki bizonyos csekélyszámu hallgatóság előtt vállalkozott a szerencsényosásra azokkal a támadásokkal, amelyek a volt nemzeti pártot érték és érik mindennap. Körülötte huzódtak meg a volt nemzeti-párt tagjai közül néhányan, és többen a régielők közül. A néppárt egész estendőben, a szóbal sokszor zajongva kísérte Bolgárt beszéde fonálán.

Utána Sebess Dénes beszélt s határozati javaslatot nyújtott be az iránt, hogy a hadsereg szállításánál a *kisipart* előnyben részesítsék.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Széchenyi Gyula gróf, Wlassics Gyula és Plósz Sándor miniszterek. Elnök megnyitván az ülést, meleg szavak-

ban emlékezik meg Molnár Józsiás haláláról; emléket jegyzőkönyvben örökíti meg.

Széll Kálmán miniszterelnök betérjeszti a mult évi IV-ik negyed tulkiadásairól szóló jelentést.

(Az ujoncjavaslat.)

Bolgár Ferenc: Felszólalásával nem akar védekezni ama támadásokkal szemben, amelyek a vitában a volt nemzeti párt ellen elhangzottak. A volt nemzeti pártnak nincs szüksége a védekezésre. A mikor Széll Kálmán programja alapján beléptek a szabadelvű pártba, semmi olyan elvi ellenét nem forgott fenn, a mi őket a régi szabadelvű párttól továbbra is elválaszthatta volna. Az ellenük intézett támadások teljesen alaptalanok voltak. Ugy tüntették fel a volt nemzeti pártot, mintha az az önálló magyar hadsereget és a magyar vezénnyelvet követte volna. Buzáth például Apponyinak 1889-iki határozati javaslatát terjesztette be, holott akkor egész más viszonyok voltak és a véderőjavaslatról volt szó. Ebben a jelenlegi javaslatban semmi közjogi sérelem sincs. (Zaj a szóbalon.)

Olay Lajos: Hát a teherviselési képesség?

Bolgár: A támadásoknak nem is az a célja, hogy őket inkonzekvenciával vádolhassák, mert ez nem lehet; hanem csak az, hogy beugraszszák a volt nemzeti pártot arra, hogy a szabadelvűpártban egyenlenséget kelettsenek. De ez nem sikerült és nem is fog sikerülni. Mert az a meggyőződés, hogy csak a jelenlegi politikai rendszer malmára hajtáná a vizet az egyenlenség. (Ellentmondás balról.)

Nem hivatott arra, hogy a volt nemzeti párt nevében beszéljen, mert az megszűnt, de nézetei meg fognak egyezni a volt társáival. A volt nemzeti pártnak volt katonai programja, de ennek két főpontja volt. (Zaj.)

Olay: Tudom, csak a bojtig mentek.

Drakulics Pál: Ez ráfogás! Mindent jobban akarnak tudni! (Zaj.)

Kubik: Semmi ráfogás!

Bolgár: A volt nemzeti párt katonai követeléseit benne vannak az 1896-iki programban és a kiáltványokban. Az első volt a katonai nevelés kérdésének a megoldása, a másik az, hogy a 25. § súlyos terheket rótt az intelligenciára.

Olay: Ezek végre vannak hajtva? Hol vannak? (Zaj.)

Bolgár: A főpont volt a katonai nevelés, amelynek céljával azt tüzték ki, hogy a szolidaritást a nemzet és a közös hadsereg között lét rehozzák. Ez a kérdés meg lett oldva az 1897. XXII. t.-cikk által, amelyet a volt nemzeti párt annak idején egyhangulag elfogadott.

Olay: Miért buknak meg most is a magyar fiúk?

Drakulics: A studium miatt. (Zaj.)

Elnök csendet kér.

(Politikai és katonai szempont.)

Bolgár: Más pontjai is voltak a nemzeti pártnak. Így azt követelte, hogy a dualizmus ki legyen fejezve a hadseregben. Erre nézve a miniszterelnök és a honvédelmi miniszter kötelező ígéretet tett. A büntető reformot pedig tudtával még ebben az évben betérjesztik. Kivitték azt, hogy a tisztvi vizsgát ma az önkéntesek magyarul is letehetik. A zászló és a jelvény kérdése, továbbá a honvédségnek tűzértséggel való ellátása nem politikai kérdések voltak, hanem tisztán katonai kérdések.

A volt nemzeti párt politikája nem változott meg akkor, amidőn a szabadelvű pártba beléptek és nincs is ellentétben a szabadelvű párt politikájával. Azt a védőt, hogy a szabadelvű pártban nem lehetne nemzeti politikát csinálni, jogosnak nem tartja.

A hadsereg kérdése abban csucsosodik ki, hogy a magyar elem minél nagyobb számban legyen képviselve a hadseregben. Ez nemcsak politikai kérdés, de első sorban *társadalmi* kérdés.

A magyar ifjúsággal meg kell kedveltetni a hadsereget és arra kell törekedni, hogy a tisztikar kiegészíttessék magyar ifjakkal olyan százalék arányában, miként a hadseregben magyar az ujoncarány. Az ujonclétszám a közös hadseregben 47 és fél, ennek megfelelőleg 7500 magyar tisztnak kellene lenni. Reméli, hogy az új honvéddapród iskolából megfelelő számú magyar tiszt kerül ki.

A jelen javaslatot elfogadja, mert abban a

meggyőződésben van, hogy a hadseregnek mindig harcra képesnek kell lenni, hogy minden pillanatban készen álljon. Elfogadja azért is, mert tudja, hogy *sokáig nem lehet már a két éves szolgálati időt elodáztatni*. Ez a két éves szolgálati idő az újabb áldozatokért olyan rekompanzáció, amely méltán felel meg azoknak. Csak idő kérdése ez, a külföldi államok után a magyar hadseregben is be kell hozni a két éves szolgálati időt. Ha sokáig is tart, nem baj, a külföldön is évekig tart minden hadseregform keresztülvitel. Utai Németh és Franciaországra, majd kijelenti, hogy a javaslatot a hadsereg és az ország érdekében elfogadja.

(Polemia.)

Sebess Dénes Bolgárral polemizál és azt vitatja, hogy ha a volt nemzeti párt konzekvens akar maradni, úgy e javaslatokat nem fogadhatja el.

Ezután a hadsereget magyar közgazdasági szempontból bírálja és azt vitatja, hogy a magyar iparnak vagy egyáltalán, vagy éppen semmi haszna sincs a hadseregből, mert ipartermékeit Ausztriában szerzi be. Követeli, hogy a magyar ipari termékeket nagyobb mértékben, legalább és a kvóta arányában szerezzék be. Szünetet kér.

Szünet után.

Sebess Dénes folytatja beszédét, majd határozati javaslatot terjesztett be arra vonatkozólag, hogy a hadsereg szállításnál nagy vállalatokkal szemben a *kisipart* előnyben részesítsék s lehetőleg mindent közvetlenül a termelőktől szerezzék be.

Ezzel az ülés véget ért.

Makó város közgyűlése.

(A vásárhelyi Kossuth-szobor. — Téglaszubvenció a szinkörnek — Börcsök. — Az új vasut kérelme.

— A polgármester fizetése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, március 16.

Makó város képviselőtestülete ma délelőtt tartotta meg március havi rendes közgyűlését Bakos Ferenc főjegyző elnöklésével. Farkas József polgármester beteg s e miatt helyettesítette ma a főjegyző.

A gyűlést megnyitva, bejelentette, hogy a Hódmezővásárhelyen vasárnap tartandó Kossuth-szobor leleplezésére a tanács őt és Cseresnyés János főkapitányt küldte ki a város képviselőtestületben. Tudomásul vették.

A vármegye jóváhagyta a képviselőlet azon határozatát, amelylyel a Hollósy Kornélia-szinkör javára 10 éven át évi 1000 korona segély szavaztatott meg.

E tárgynál Baló Benedek azt indítványozta, hogy — miután a szinkör köfállal épül fel — az évi 1000 koronák helyett a város tizezer korona értékű téglát adjon a szinkör felépítésére.

Nagy István, Tokár Andor, Börcsök Gergely és Ormos Ede dr. hozzászólása után akkép határoztak, hogy — ha a szinügyi választmány elfogadja — téglában adják ki a hozzájárulást, még pedig egyszerre.

A téglagyár ideiglenes igazgatásáért Kolossy Jenő segédmérnöknek a képviselőlet 500 korona jutalmat szavazott meg. A törvényhatóság jóváhagyta ezen határozatot s Börcsök Gergely azt ajánlja, hogy a jóváhagyást ne vegyék tudomásul, mert ő — *megfelelőbbre*. A képviselőlet mindazonáltal tudomásul vette azt.

A hódmezővásárhely-makói nagyszentesmisklósi vasut igazgatósága megkereste a várost, hogy a részvényekért járó második 200,000 koronát utalványozza ki. A képviselőlet *megtagadta* az összeg kiutalását, mivel hogy előbbi lefizetésre nem kötelezhető.

A gyűlés legérdekesebb tárgya következett ezután. A tanács előterjesztést tett, hogy az 1886. évi XXII t. c. 66. § értelmében a polgármester fizetése a *főszolgabírókéra*, a rendőrkapitány pedig a *szolgabírókéra* egészíttessék

ki olyképp, hogy a polgármester a 3000 korona fizetéshez természetben kapjon lakást a városi bérházban, a rendőrkapitány 2400 koronás fizetése pedig 2600 koronára emeltesse fel.

Börsök Gergely hosszú, üres beszéd kíséretében a javaslatot nem fogadja el.

Lakatos Pál a rossz viszonyokkal indokolja meg a javaslat elleni álláspontját.

Kiss Pál dr. érdemben nem szól a tárgyhöz, csak azt bizonyítja, hogy a tanács nem helyesen indokolta meg a javaslatot. A polgármester fizetése van annyi, mint a főszolgabíróké, a rendőrkapitányé meg 400 koronával több, mint a szolgabíróké, csak hogy a főszolgabírók természetben kapnak lakást, a szolgabírók pedig 600 korona lakbért. Itt van a különbség, de a fizetésben nincs. Ettől eltekintve, azt tartja, hogy a képviselő megadhatja a javasolt fizetésjavítást s ha a többség elfogadja, ő is hozzájárul.

A képviselő felállítás utján szavazással a fizetéskiegészítési javaslatot *levette a napirendről*.

Egy csomó kisebb jelentőségű tanácsli jelentés volt még a napirenden.

A kereskedők köre pályadíja.

(A pályadíj átadása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 16.

A nemzeti ünnep napján hazafias, érdekes alkalomra gyűltek össze az *Aradi Kereskedők Köre* tagjai. Március 15-én adták ki ünnepélyesen a pályadíjat annak az irodalmi versenynek, a melyet a kör a *hazai kereskedelem megmagyarosítása* ügyében hirdetett, s a melyet **Koltai Mátyás** fővárosi magántisztviselő, a Magántisztviselők Országos Szövetségének titkára nyert el.

Az e célból összehívott értekezleten megjelenteket **Tedeschi** Viktor elnök üdvözölte szép beszéddel. **Kossuth** Lajos születésének századik évfordulóján írta ki a kör a kereskedelem megmagyarosítása ügyében a pályázatot; örömeinkre szolgál, hogy e pályadíj ünnepélyes átadásával egy másik nemzeti ünnepet: március idusát ülhettük meg. Köszöni **Koltai Mátyás**nak a fáradságot, hogy e napon Aradra jött s módot nyújtott arra, hogy a pályadíjat ily formában adhassa át a kör.

Ezután magának a pályázatnak rövid történetét ismertette **Faragó** Rezső, a kör ügyvezető-titkára. Szeptember 19-én írták ki a 200 koronás díjra a pályázatot, a mely december 15-én járt le. Tizenhárom pályamű érkezett be. A pályaműveket négytagú, szűkebb körű zsűri olvasta át, a melynek javaslata alapján, a kiválóbb munkák felolvasása után, a bíráló bizottság plénuma a pályadíjat a *Hungária* jellegű pályamunkának ítélte oda. A jellegű levélke felbontásánál konstatálták, hogy e mű szerzője **Koltai Mátyás**. Végül előadta a titkár, hogy a pályamunkát a kör könyvtárában kiadja és ezt az egész országban terjeszteni fogja.

Tedeschi Viktor emelt újra szót. A pályázat eredménye, ugymond, annyival inkább megörvendeztetett bennünket, mert a szerző aradi születésű ember, s itt végezte tanulmányait, mielőtt pályájára lépett. Kívánta, hogy a lelkesedés és a tehetség, a mely a pályanyertes munka megírására ösztönözte, több ilyen jeles irodalmi produktum megírására adjon neki impulzust. Adja neki a pályadíj összegét. (Kijelzés.)

Koltai Mátyás tartalmas, nagy hatást keltő beszéddel válaszolt az üdvözlésre. Nem képes méltó szavakat találni hálájának kifejezésére, a midőn annak a városnak polgárai, a hol ő gyermekkorát töltötte, ily szép kitüntetésben ré-

szesítse őt. Vázolja azokat az érzéseket, a melyek hatása alatt elhatározta, hogy az *Aradi Kereskedők Köre* pályázatán részt vesz. Igazi jutalmát nem a pályadíjban látja, hanem abban, hogy e pályázat alapját képezi oly országos akciónak, a mely a kereskedelmet megmagyarosítani lesz hivatva. Ha ennek a mozgalomnak eredményei lesznek, az lesz az ő legszébb jutalma. Megköszönte a körnek, hogy e pályadíj ünnepies kiadására alkalmat adott s a bizottságnak a buzgalmat, a mellyel hivatását teljesítette.

Ezzel az ünnepélyes aktus véget ért, s azt rövid, barátságos poharazás követte, a melyen több felköszöntő hangzott el. **Tedeschi** Viktor a pályázat nyertesét, **Faragó** Rezső a kereskedőket, **Porter** Lipót és **Schäffer** Henrik a tanuló-társak nevében Koltait, a ki viszont a kör tagjait élte. **Keppich** Zsigmond a sajtót, a mely a pályázat ügyét oly lelkesedéssel karolta fel, **Boker** Lajos a kör vezetőségét, **Tedeschi** Viktort, **Róna** Lajos a kereskedők körét élte ünnepélyes köszöntőben.

A pályadíj nyertesét megleghangu levéllel üdvözölte **Kreutzer** Lipót, a Magántisztviselők Országos Szövetsége főtitkára.

TANÜGY.

(—) **Óvodai kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter **Siskovich** Emma oklevelével óvodát a *seprési* állami óvodához óvodónév kinevezte.

A Csorogár-Maglas sajtópör.

(Ítélet a temesvári törvényszéknél.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 16.

A legutóbbi megelőző püspökválasztás körül lefolyt harcban **Máglás** Manó aradi román hírlapíró a temesvári *Controla* című lapban heves támadásokat intézett **Mangra** és pártjának fő emberei ellen. A támadások következtése nem kevesebb mint *tíz sajtópör* volt, a melyet az inkriminált cikkekben szereplő egyének indítottak **Magás** ellen, s a melyeket most sorra bonyolít le a temesvári törvényszék.

Az eddigi sajtópörök **Magás** javára végződtek. **Mangra** Vazul panaszára, a mint megirtuk, a temesvári törvényszék vádpanaszára *megtagadta* **Magás** vád alá helyezését, **Russu** **Sirianu** János pedig *visszavonta* a feljelentést. A harmadik és negyedik sajtópör azonban, a melyet ma egyesülve tárgyaltak, már kedvezőtleneből végződött **Magás**ra nézve.

Csorogár Romulusz, az aradi tanítóképző és papnevelő igazgatója két följelentést tett **Magás** ellen a *Controla*-ban írott cikkek miatt, a melyekben **Magás** azzal vádozta **Csorogárt**, hogy *brutálisan bánik* a szemináriumi növendékekkel; mint szerzetes, egy alkalommal, úgy bánt el egy hordárral, hogy az egyáltalán nem volt szerzetesi ruhához illő; végül azt is felhozta ellene, hogy *plágiumot* követett el.

A két följelentést egyesítette a temesvári kir. törvényszék, s azokban ma hozott ítéletet, **Csorogár** jogi képviselője dr. **Nicora**, **Magásé** pedig dr. **Fay** temesvári ügyvéd volt.

Egy Aradra érkező távirat szerint a temesvári törvényszék **Magást** az első feljelentésre nézve bűnösnek mondta ki a *becsületsértés* vétségében és 50 korona pénzbírságra ítélte, a másik följelentésre nézve a *rágalmazás vétségét* alapította meg, s ebben *három havi fogházra* és 50 korona pénzbüntetésre ítélte **Magást**.

Magás az ítélet ellen *felebbesett*.

Kölcsey-egyesület
Aradon

Az aradi szocialisták a katonai javaslatok ellen.

(Népgyűlés a Szabadságtéren.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 16.

Az aradi szociáldemokraták vasárnap délután népgyűlést tartottak a Szabadságtéren a katonai javaslatok ellen. A budapesti központból jött le egy szónok, névszerint **Weltner** **Jakab**, aki jó másfél órás beszédet tartott a téren felállított vörös szószekekről. A népgyűlés szónokának beszédje több érdekes momentumot tartalmazott a terhes javaslatok ellen s nagyszámú hallgatói többször szakították meg éljenzéseikkel és helyesléseikkel a beszédjét.

Érdekes, hogy a népgyűlés a *katonai javaslatok ellen határozati javaslatot* fogadott el, melynek a képviselőházhoz leendő beterjesztésére **Salacz** Gyula országgyűlési képviselőt fogják megkérni.

A népgyűlés lefolyásáról az alábbi tudósítás szól:

Az aradi szociáldemokratapárt nevében az egybegyűlteket **Weisz** **Herman** üdvözölte, kinek indítványára a népgyűlés elnökévé **Szilágyi** **István**t, jegyzőjéül **Ortner** **Antal**t választották. Bejelentette egyúttal, hogy a központ a népgyűlésen **Weltner** **Jakab**bal képviselteti magát, aki egyszersmind a népgyűlés szónoka is. Majd felolvasta **Institoris** **Kálmán** polgármester engedélyét a népgyűlés megtartására nézve és arra kérte az egybegyűlteket, hogy tartózkodjanak minden rendezavarástól.

Weltner **Jakab**, a központ küldötte állott fel ezután az emelvényre, a mai politikai és társadalmi viszonyokról beszélt s végül áttért a katonai javaslatokra. Számadásokkal mutatta ki, hogy hány milliót emészt el évenként a fegyveres béke, azt hangsúlyozza, hogy az adófilléreket nem kaszárnyákra és puskákra, hanem iskolákra kell fordítani.

— Egy koldus ország tönkre megy, — mondta —, ha mindjárt minden egyes lakójának saját külön nemzeti zászlója van. Viszont egy művelt gazdag nép mindenkor megtudja védelmezni államiságát és saját külön nyelvét.

A népgyűlés ezután az előterjesztett következő határozati javaslatot fogadta el:

„Aradon, 1908. március 15-én, a Szabadságtéren megtartott népgyűlés kimondja, hogy az országra káros és terhes véderő provizorium-javaslatot *elvetendőnek* tartja.

Felhívja az országgyűlést, hogy a *javaslatot ne szavazza meg*.

Az ellenzéki pártoknak küzdelmét, mely oda irányul, hogy a javaslat törvényerőre emelkedését meggátolja, helyesli s kötelezi a pártokat, hogy küzdelmüket lankadatlan kitartással a végletekig folytassák mindaddig, míg a javaslat a napirendről le nem kerül.

Mivelhogy továbbá a kormány a népakarat és néperdekek ellenére viszi az ország ügyeit, kötelezi az ellenzéki pártokat, hogy a kormányzás anyagi feltételeit, a fenntartalmazási és költségvetési javaslatoknak törvényre emelését is minden reedelvezésre álló eszközzel gátolják meg.

Miután pedig az olyan kormányzati rendszer s az olyan javaslat beterjesztése, amely már magában véve is merénylet a nép s az ország érdekei ellen, csak azért lehetséges, mert a most érvényben levő parlament nem a nép igazi képviselője, hogy tehát se most, se a jövőben a nép és az ország érdekei ellen kormányozni ne lehessen, kimondja a népgyűlés, hogy a legsürgősebb feladatnak tartja, a mai parlamentáris rendszer eltörlését és az általános és titkos szavazati jog behozatalát.

Felhívja ennél fogva az ellenzéki pártokat, hogy ennek elérésére is indítsa meg haladéktalanul a leg-erélyesebb küzdelmet annál is inkább, mert erre őket programjuk is kötelezi.

Kimondták, hogy a javaslatnak a képviselőházhoz leendő beterjesztésére „a vértanuk városának képviselőjét”, **Salacz** **Gyulát** kéri fel a népgyűlés.

MULATSÁGOK

(=) Az aradi cipészegylet jubileuma. A szabadság ünnepnapján tartotta tíz éves jubileumát az aradi cipész- és csizmadia-egylet a Vaszálló éttermében. A jubileumi ünnep műsorát a dalkör éneke nyitotta meg. Az ünnepi beszédet Kovács Vince tanár tartotta. Forgács J. a társulat tíz éves történetét ismertette. Popovits Koszta a „Talpra magyar”-t szavalta. A dalkör ezután több hazafias dalt énekelt. Vacsora közben Fischer Samu diszelnök, Olár Jusztin és Várholt László felköszöntőket mondtak. A fiatal-ság ezután táncra kerekedett, amelyben részt vettek:

Asszonyok: Udvari Vilmosné, Hepp Péterné, Soós Lajosné, Popovics Kosztáné, Patyil Vincencné, Schisz Antainé, Dugonics Lászlóné, Brecka Károlyné, Geicz Mibálné, Tóth Mátyásné, Kőrössy Sándorné, Baskó Jánosné, Kovács Karolyné, özv. Vozár Károlyné, Simandán Tódorné.

Leányok: Vaal Ilona, Popovics Lina, Pantyal Teréz, Jakoblovics Juliska, Dugonics Ilona, Nikolics Mariska, Weisz Magdolna, Peterman Zsuzsanna, Vozár Hermína, Héder Erzsike, Bohus Mariska, Piszko Katica, Bohus Juci.

A szabadság napja.

(A március 15-iki ünnepségek.)

— Az Aradi Hírlap tudósítójától. —

Arad, március 16.

A szabadság nagy tavaszának beköszöntőjére, az ötvenöt év előtti március 15-ére emlékeztek vasárnap a magyar hazában. Mindenütt ünnep volt, ahol a háromszínű lobogót szentnek tartják, s ez a szimbólum jelentette diadalmas lengéssel, hogy nagy nap köszöntött reánk.

Aradvárosában lelkes ünnepségek között mulott el a nap. A polgárság nagy ünnepén kívül az újságírók, egyesületek, társaságok, iskolák ülték meg hazafias érzéssel március 15-ikét.

Az ünnepségek lefolyása a következő volt:

(A vértanuk szobra előtt)

Korán reggel riadó verte fel a város csendjét, kilenc órakor pedig megkezdődött az ünnepélyhez való gyülekezés a városháza előtt. Oriási közönség foglalta el a városház terét, hol egymásután jelentek meg a testületek, egyesületek zászlójuk alatt.

Pompás kép volt, amikor ez a sokaság széles sorba fejlődve megindult a szobor felé. A napfényben ragyogó hatalmas Andrassy-téren, zászló-diszes házak közt vonult végig a menet, impozáns hosszú vonalban.

A felvonulást Kovács Vince, az ünnepély főrendezője vezette. Elöl haladtak a tanítóképző intézet növendékei zászlójuk alatt, a melyet Weber Ferenc tartott. A növendékek közül többen magyar ruhát viseltek. Ezután következtek a liceumi diákok Nagy Sándor tornatanár vezetésével, majd a polgári fiúiskola tanulói, kiknek zászlóját Abaffy Jenő vitte. Folytatta a sort a waggongyári dalkör, majd a waggongyári zenekar. Kivonultak a 48-as agghonvédek is, kiknek élén Simay István elnök, Dániel László és May Soma haladtak. Résztvettek a menetben a városi és megyei tisztviselők, az ipartestület Berán Antal elnök és Kiss Ferenc titkár vezetésével, a csizmadia ipartársulat, az iparos ifjak, a magyarnyelvterjesztő egyesület, a Kossuth asztaltársaság Nagy Kálmán elnök és Schwarz Zsigmond titkár, a Székely-Otthon Koncz Gyula elnök vezetésével, a II. kerületi Filler asztaltársaság, az iparosok betegsegélyező egyesülete.

Tíz órakor ért a menet a vértanuk szobra elé. Ott volt Urbán Iván főispán, Institóris Kálmán polgármester, Dálnoki Nagy Lajos dr. alispán, Variassy Lajos helyettes polgármester,

Sarlot Domokos főkapitány, Kádas Kálmán városi, Schill József megyei főjegyző, Rosenberg Sándor dr. főrabbi, Csécsi Imre ev. ref. lelkész, Deutsch Bernát izr. hitközségi elnök, Kristyóry János kamarai elnök, Abrai Lajos kereskedelmi iskolai igazgató.

Az ünnepélyt a tanítóképző intézet ifjúságának dalköre nyitotta meg az „Ima a hazáért” című szépen előadott dallal.

Ezután Csiky László, az aradi nemzeti színház tagja szavalta el nagy hatással Csécsi Imre következő hazafias érzéssel teli költeményét:

Magyar nép, a legtündöklőbb napot
Áldásul adta néked Istened:
Levette rólad akkor ostorát,
Ujra szövetséget kötött veled.
Kossuth szavában, Petőfi dalában
Isten békülő lelke szólt feletted,
Melynek varázsán régi láncodat
Testedről és lelkedről elvetted.

De hogyha egyszer elfelejtenéd
A nagy napot, mely áldást ont rád:
Atok lesz rajtad, mely halálba dönt,
Atok alatt pusztul el ősz hazád.
A haládatlant istenátok sujtja,
S a népet, mely önmagát hagyja el:
Halálából az örök szolgaságnak
Még az Isten sem támaszthatja fel.

Emlékezzél hát, semmit nem felejtve
Abból, mit nyújtott néked az a nap!
A sugarak Negyvennyolc szent korából
Emlékeztetn rád villámlanak.
E sugarakra fátyolt ne boríts!
Ó, mert nem néked való az a fátyol...
Addig lesz kincsed a jövő reménye,
Míg rád a szent időknek fénye lángol.

Munkára, tette! Mert im a magyart
Harc várja még, talpra kell állnia.
A legkisebbtől föl a legnagyobbig
Magyar legyen e föld minden fia!
Üdv a szabadság, hősök haltak érte.
Ha megtámadják, újra védni kell, —
Le kell számolni végre valahára,
Hazánknak minden ellenségivel.

Óh nemzetem, ne ejtsd ki a kezedből
A Rákócziak győző fegyverét
Sujtsd arra, aki készül nagy nevedre
Rásütni a gyalázat bélyegét.
Ne higye rólad, hogy te nyomorult vagy,
S míg őseidért szived vére dobban:
Allj egy világ elébe, harcra készen,
Legyőzhetetlen fényes hadsorokban!

S a hűtelen, kit testvérül fogadtál,
Ha e hazában tör még ellened:
Gyűlöletét hadd váltsa szeretetre
Erőt sugárzó hősi fegyvered.
Ne félj! Ha száz vihar rohanna rád
S borulna még rád százszor éjszaka:
Gyászban, viharban újra fölragyog
Nagy márciusnak fénylő csillaga.

E szent napon, ti paloták lakói,
Egyszer már ti is ünnepeljétek!
Ti mind, szegény jobbágyok ivadéki,
A régi zászlóra esküdjétek!
Te ifjúság, óh nézz a multa vissza,
Mert életünk, jövőnk van fűzve hozzád...
Hadd álljon itt, dicsőség gyanánt,
Nagy Magyarország, büszke Magyarország!

Most következett az ünnepi beszéd, melyet Schröder Béla lapszerkesztő tartott. A hazafias lendülettel teljes beszéd minden passzusa szárnyaló eszméivel, költői szépségével megragadta a közönséget, mely a szónoklatot számtalanszor

szakította meg zajos éljenzésével. A beszéd szószerint a következő:

Ünnepelő magyarok!

Nagy idők nagy emlékein épüljön a magyar a mai szent napon. A szabadság hajnalának ünnepét üljük. Mert ma van ötvenöt éve annak, hogy — szabadság után sóvárogva, — ez a nemzet lerázta bilincseit. Akkor, a XIX. század derekán megfordult a világ rendje: nyugat felől kezdett el pitymallani.

A népek szabadság vágya, a fölvilágosult emberi léleknek a szabad gondolkodásra való törekvése — hatalmas sugárkévében hintette nyugat felől éltető melegét felénk, és biborba öltözött az ég alja, hogy arról visszaverődve — megtermékenyítve a nemzet lelkének mélyén már megérett magvát a Szabadságnak!

Évtizedek kinja-keserve, évszázadok bujában a érlelte meg ezt a magot, amely 1848. márciusának Idusán pattant fel, hogy csiráit szertebocsátva, majd csemetévé serdülve: ma már hatalmas lombátora alatt védelmet nyújtson a magyar nemzet millióinak.

Nagy nap ez a mai. Nemzeti ünnepünk legelseje. Es legnagyobb ünnepünk marad nekünk, magyaroknak — időtlen időközön keresztül, amíg csak ur marad a magyar a Kárpátoktól az Adriáig.

A nemzeti lelfrissülés ünnepe legyen ez mindig, amelyhez évről-évre visszatérve: mindannyiszor erősödjük meg a mi édes hazánk szeretetében, a mi szabadságunk imádatában és egymás iránt való testvéri érzésünkben. Az a nap legyen ez a mai mindenkoron, amelyen elnémul az emberi lelket hevítő minden ellentétes törekvés, amely a létért való küzdelemben egymás ellen tör. Legyünk egyek a mai szent napon: magyarok! Es csakis magyarok! Méltó unokái a nagy nap apostolainak, akiknek szózata március 15-én indult szét az ország szívéből szerte a határokig, hogy egyesítse a magyar nemzet millióit a hazaszeretet szent hitvallásában.

Tegyünk félre ezen a napon minden indulatot, csillapítsunk el minden szenvedélyt és csak érezzük, és csak emlékezzünk egy szívvel, egy lélekkel. — Legyen ez a nap a kiengesztelődés napja, amikor az édes anyaföld szeretetében és a történelmi hagyományok tanulságain fölmelegedve, egybe olvadva: szent esküvéssel fogadjuk meg, hogy méltó unokái akarunk és fogunk lenni a márciusi hősöknek.

Mert azok voltak ők: az a feltucatnyi ifju, aki 1848. márciusának 14-én a párisi februári forradalom hírére föllángolt az ő keblében. Es 1848. március 14-én, egy pesti belvárosi kávéházban Irnyi József fogalmazása nyomán meg szerkesztette, hogy „Mit kíván a magyar nemzet.” Tizenkét pontja volt a nemzeti kívánságok sorozatának. A béke, a szabadság és egyetértés zálogául azt kívánták manifesztumukban a márciusi ifjak, hogy legyen: szabadsajtó, felelős magyar minisztérium, Pesten országgyűlés, polgári és vallási egyenlőség a törvény előtt, nemzeti őrsereg, közös teherviselés, polgári esküdtszék, magyar nemzeti bank, hogy a katonaság a magyar alkotmányra esküdjék, hogy bocsássák szabadon s status-foglyokat és hogy Erdély egyesíttessék Magyarországgal.

Ez volt a nevezetes tizenkét pont, amelyért fölkelte a magyar nemzet ötvenöt évnek előtte, március 15-én. Ezt a 12 pontot proklamálták a márciusi ifjak. S másnap már az egész ország támogatta törekvésüket.

Nemde érzitek, magyarok, hogy miért éppen március Idusának idején állott talpra a nemzet. A tavaszi nap verőfénye, a tavaszi szelő lágy fuvalma rezeg és leng most is a légben.

Mikor a természet hosszú téli álma után új életre ébred, amikor rügyet fakaszt a kikelet langyos lehellete a kopár galyon, a mikor újra csendül a ligetben a madár dala: nemde hangosabb dobogásra kész a kebel, bensőbb szeretetre a szív, könnyebb megértésre az elme?

A természet ujjáébredésének idején kellett megszületnie az új magyar haza szabadságának is. Talán nem is annyira az események folyása, mint inkább az élet örököző való rendje volt oka, hogy tavasz kezdetén, ma ötvenöt éve: gyuladt lobogó lángra a nemzet szívében rejtetten lappangó zsarátnok.

Nyugat felől, Franciaországból, a szabadságért való titáni küzdelmek hazájából érkező hír melege már elég volt arra, hogy életre keltse az elfojtott vágyakat, amelyek régóta ott pihentek már minden igaz honfisziv mélyén.

A nagy nap előestéjén talán még maguk a márciusi ifjak sem álmodták, hogy riasztó szozatuknak rövid napok alatt országos visszhangja tárad. De — miként az tudós fizikusok és chemikusok könyveiben meg vagyunk irva: a cseppfolyós elem, ha arra megérett, egy századrésznyi pillanat alatt jegeszl kristályl, ugy — nemzetek életében pillanati idő alatt — tömörült az első hívó szózatra egy testté az egész magyar nemzet és állott melléje azoknak a férfiaknak, akik a szabadság ígét hirdették és akik, az egyenlőség és testvériség magasztos tanait prédikálva, azokért éltek, küzdöttek és meghaltak s így méltókká lőnek arra, hogy emléküket — az újászületett Magyarország szabadsága, alkotmánya és nemzeti létele megteremtőinek emlékeként ünnepeljük. E dicső férfiak emlékezetének soha le nem róható háával tartozik a nemzet.

De a mai nappal csak kezdődött a hatalmas küzdelem. Ma ötvenöt éve csak kigyult az öröm tüze az arcokon és számüzve lőn minden magyar földél alól a rejtett honfibu.

De azután! . . . Fegyverre kellett kelni és fegyverrel védelmezni az elért sikereket, fegyverrel küzdeni a további magasztos célokért. A márciusi napokat a világtörténelmi csudák legnagyobbja követte. A magyar szabadság születésnapján született meg a névte en hősök százszeregyi serege is. És küzdött csudával határos elszántsággal, vakmerő bátorsággal, halált megvető szívossággal a szabadságért, a magyar hazáért, övéért, késő unokáért, — miérettünk. Mert a küzdelem gyümölcseit, mi — unokák élvezük csak egész teljességében.

Mint a tenger közepén álló szirtet, a habzó hullámok, ugy rajzolták körül a magyarságot adáz ellenségei, bőszen támadva reé, hogy szertemorzsolják. De a szirt sokáig állott. Más nemzetek évszázados küzdelmei se mutatnak föl annyi önfeláldozást, amennyinek részesevé lett a magyar história rövid másfél esztendő alatt. Dicsőségre dicsőség sarjadt a márciusi napok nyomán. Egy egész világ tanulhat a honszerelmenek ennyi példájából; egy egész világot megválthatott volna ez a tengernyi honfivér, amely éretted, te egyetlen, mindenek felett való ideál: Szabadság! — kiomlott.

De másként volt az a sors könyvében megírva, másképen végeztek ott fönn, a csillagok fölött . . .

A magyarnak keresztül kellett esnie ezen a dicső vérkeresztstegen, hogy szután a kiengeestelődés magasztos pillanatában elérje azt, amit fegyverrel elérnie akkor nem sikerült.

De azért ugye, mégis csak azt érezzük mindannyian, hogy a magyar szabadság ezen a mai napon született meg. Ez a mi ünnepünk. Ezen a napon akarunk mi föllelkesülni: dicső elődök, dicső emlékeink.

Addig is, amíg majd ott álland őt legméltóbban megillető helyén, a főtéren — érbe öntött emléke a márciusi napok és az azt követő szabadságharc legdicsőbbjének, Kossuth Lajosnak . . . csak ide zarándokolhatunk ezen a szent napon hozzátok — tisztent vértanuk, megdicsőülése emlékezetére itt áll hatalmas ércalakja a honszerelem géniuszának, — ihlessétek meg onnan az egek urának trónusa mellől ezt a ti népetteket ezen a szent napon, hogy hűséges és becsületes követői legyetek a ti hitetek vallásának, amely a mártíromság sorsát juttatta osztályrészetekül — a magyar haza szabadságának, a magyar polgárok egyenlőségének és testvériségének kivívásáért folytatott crosziáni küzdelmeket végén.

Azzal a szent esküvéssel teszszük le ide ma, a legdicsőbb szabadságharc születése napján emléketek talapatára a hála és kegyelet szerény koszoruját, hogy amíg élnünk és eszmélnünk enged a magyarok hatalmas Istene: a ti példátok, a ti éltekek, a ti küzdelmeket, a ti honszerelmeket és a ti vértanu-haláiban való megdicsőüléstek szent emléke lészen a mi vezérő csillagunk . . . mindörökkön örökké Amen . . .

A közönség lelkes éljenzése szakította félbe nem egyszer a kitünő szónokot, s beszéde befejeztével mindenki sietett vele kezét fogni.

Lelkesen és hatásosan szavalta el ezután *Harmat Ferenc*, a tanítóképző intézet negyedéves növendéke a „Nemzeti dal“-t.

Az ünnepély bezárója a tanítóképző ifjuságának éneke volt.

(A nemzeti szövetség ünnepe.)

Az *aradi nemzeti szövetség* munkásképző intézménye március 15. alkalmára hazafias, szép ünnepélyt rendezett, mely egyben az idelelőadási ciklus befejezője volt. Az ünnepélyt a városháza dísztermében tartották meg, mely szorongásig megtelt közönséggel. Ott volt *Institoris Kálmán* polgármester is, ki elnöke az aradi nemzeti szövetségnek. A műsort az állami tanítóképző ifjuság dalkarának éneke nyitotta meg. Utána *Farkas Ferenc* és *Kenderessy József* szavaltak nagy hatással.

Következett *Uray Sándor* ev. ref. segédlelkész ünnepi beszéde, melyet *Uray* akadályoztatása miatt *Szilágyi György* olvasott fel. A gyujtó hatása, megkapóan szép beszéd befejezése a következő:

Azt szokás mondani, hogy titkos fátyol fedi el a jövődöt. Ah, ami hazánk jövődösorsát nemcsak titkos fátyol, de sötét felleg is borítja vágyó szemünk elől . . . Csak a mai napnak szent tanulsága vet sugárt az ismeretlen idők titkaiba. És ez a tanulság az, hogy egyedül a rajongó hazaszeretet, megalkuvást nem ismerő magyar nemzeti jellem az, mely szilárd alapja lehet jövőnk boldogságának!!

Fel hát testvéreim, egyesüljünk mi most itt ebben a szent elhatározásban, hogy a mai évfordulónak szent emléke nem fog szívünköl eltávozni sohasem! — ne ismerjünk mi más érdeket, mint a hazának érdekét; ne legyen más jelszavunk, mint nemzeti önállóságunknak, szabadságunknak és függetlenségünknek, jelszava!!

Ugy áldjon meg minket a magyarok Istene, hogy mi szívünk végeő dobbanásáig igaz magyarok leszünk!! Eljen a haza!

Haas Albert és *Kalmár József* sikerült szavolata után, *Edvi-Ilés László* kiosztotta a szavlati verseny díjait, majd a tanítóképző intézet ifjusága énekelt *Zoltay Mátyás* tanár vezetése alatt.

(A székely-otthonban.)

Az *aradi székely-otthon*, mely a hazafias érzés megnyilatkoztatásában mindig részt kér magának, szivbeli, igaz lelkesedéssel ülte meg a szabadság napját. A városi sörcsarnokban tartotta vasárnap este ünnepélyét, melyen nagy közönség jelent meg.

Koncz Gyula elnök lelkes megnyitójában üdvözölte a vendégeket. Ezután *Bedő Árpád* dr. elszavalt alkalmi odáját, melynek erőteljes hangja, költői szépséggel lelkesedésre gyujtoták a sziveket. A költeményt így fejezte be:

— Nincs barátunk! Kik keblünkön vannak,
A magyarnak azok is ellene.
De nem törnek meg, mert velünk van a
Magyarok hatalmas Istene!

S ma, emlékünnepen a nagy napnak,
Szívünköl üljük ez ünnepet!
Mert önvérünköl van minden napunk,
Mit a magyar még megünnepelt.

S legyen bár telejtve, minden, mi fáj,
S mire a mult már fátyolt takart;
De annyi szenvedéstől, nagy Isten,
Ovd meg már és áldd meg a magyart!!

Csécsei Imre ev. ref. lelkész mondta el ezután ünnepi beszédét. A kiváló szónok ezuttal is megáve ragadta a közönséget, mely lelkesedéssel éjenezte. Ide iktatjuk a beszéd következő lendületes passzusát:

Ma minden ember szabad polgár. De legyen polgár és semmi más. Ne ismerjen semmi kiváltságot, oktalan megkülönböztetést, mely megvesztegetné a tisztá erkölcsöket. Nemesle-

velünk a hazafiai kötelességek teljesítése, kiváltságunk az egyéni megközelethetetlen függetlenség, a szabad meggyőződés, a jogainkért való kitartó, nem bujkáló küzdelem.

Csüggedjünk talán? Rettegjünk a jövőtől? Ne azokra nézzünk, kik feladataikat meg nem értve, tündöklő példát szolgáltatni képtelenek a valódi hazafias munkában. Magunkra nézzünk, magunktól várjunk minden jót; a polgároktól, kik jogukat majdnem kivétel nélkül a nagy márciusi naptól nyerték. Mig ez az osztály, a nemzet zöme hazaszeretetre buzdul és megérti a nagy idők tanulságát, erőt merítve küzdelmeire: én addig a nemzetet és jövődötjét nem féltém.

Fogadjuk fel, hogy mindent édes hazánkért cselekszünk! Szabad legyen ez a haza, magyar legyen ez a haza örökre! Magyar legyen e föld, melynek hantja reánk domborul, hol unokáink leborulva, áldó imádság mellett mondják el neveinket!

Él az Isten: fényes jövődöt ad nekünk!
„Hazánkat átölelve tartja atyai keze!“ Él még a magyarok Istene!

Az ünnepi programm végeztével vacsora volt, mely alatt számos felköszöntő hangzott el. Az első felköszöntőt *Koncz Gyula* elnök mondta *Csécsei Imre* a székely-otthon tagjait éltette. Beszéltek még: *Bálint Andor*, *Végh István* és *Csiky László*. Vacsora után tánc következett.

Az estélyen jelen voltak a következő hölgyek:

Asszonyok: *Koncz Gyuláné*, *Denhoff Sándorné*, *Bálint Andorné*, dr. *Bedő Árpád*é, *Pankovik Viktorné*, *Nagy Sándorné*, *Bruckmanné*, *Nádas Gyuláné*, *Szabó Györgyné*, *Hodl Alajosné*, *Sebesy Ferencné*, *Sväffer Edéné*, *Zelei Kálmáné*, *Schäffer Frigyesné*, *Németh Lajosné*, *Szöke Rezsóné*, *Lázár Péterné*, stb.

Leányok: *Füöp nővérek*, *Kadinszky Aranka*, *Zelei Honka*, *Szentmártoni Vilma*, *Lázár Annuska*.

(A főgimnáziumban.)

Március 15-ét az aradi főgimnázium ifjusága is lelkesen megünnepelte. A liceum nagytermében ünnepélyt rendezett melyen nagy közönség jelent meg.

Az ünnepélyt *Marót Károly*, a kör elnöke nyitotta meg hazafias beszéddel. Az ifjuság zenekara *Mozart Don Juanjából* a nyitányt adta elő *Lukácsy Lipót* és *Holländer Oszkár* remek zongorakiséretével, *Glück Izidor* „A népszabadság“ című szépen sikerült munkáját olvasta fel. *Telmányi Emil* Beriot „Első hangverseny zene-művét adta elő hagedün. *Fuchs Albert* Ábrányi *Emil* Március 15. című költeményét szavalt. *Lukácsy Lipót* Gaál első rapszodiáját játszotta zongorán, *Nemess Zoltán* pedig *Mendelszohn* hagedü hangversenyét. *Steinhardt Ferenc* Petőfi-nek „A koldus sirja“ című költeményét szavalt. A vegyes zenekar *Unger Mór* Kossuth indulóját adta elő nagy hatással. *Zajos tetszést aratott még Lux Károly* és *Szilágyi Jenő* hagedüszólójával. A zárobeszédet *Eckhardt Ferenc* tartotta. Az ünnepélyt a vegyes kar a Himnuszsal zárta be, amit a zenekar kísért. A szereplőket a közönség zajosan megtapsolta.

(A főváros ünnepe.)

A főváros is lobogódíszit öltött március tizenötödikén. Az ünnepek rendezése, mint mindig, az idén is a főiskolai ifjuság kezében volt.

A budapesti tudomány-egyetem és műegyetem hallgatói már délelőtt tízóra tájban gyülekeztek az Egyetem téren, ahol a menet az *Egyetemi Kör* zásziája alatt a Vigadóhoz vonult. A Vigadó nagytermében fényes matinet rendezett az ifjuság. Az ünnepi beszédet *Lovász Márton* országgyűlési képviselő mondotta, akit nagyon megéjeneztek. *Petőfi Sándor* *Ledőlt szobor* című költeményét *R. Maróthy Margit* asszony szavalt a nagy hatással. Az ifjuság részéről is többen vettek részt az ünnepen beszéddel és szavajattal.

Ugyancsak délelőtt tíz órakor a *Petőfi társaság* felolvasó-ülést tartott az Akadémia első emeleti termében, ahol *Herczeg Ferenc* az elnöki megnyitójában emlékezett meg március tizenötödikének jelentőségéről, ezután *Ferencki Zoltán*, *Petőfi* jeles életrajziója olvasta föl értékesítését *Petőfi szabadságeszméje* címmel. Még

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: Lohengrin, opera. (Páratlan bérlet.)
 Szerda: Aranyember, színmű. (Páros bérlet.)
 Csütörtök: A három testőr, bohózat. (Páratlan bérlet.)
 Péntek: Bőregér, operette. (Páros bérlet.)
 Szombat: Bob herceg, operette. (Páratlan bérlet.)

Bob herceg akadályokkal.

Arad, március 16.

Ugy látszik, a fővárosi minta után indul a Bob herceg aradi pályafutása. Kezdeté volt ennek az a hasonlatosság, hogy Rózsa Lili, az aradi Bob urfi, mint a kritika egyöntetűleg konstata, épp oly „legény a talpán”, mint Fedák Sári. Sikkben, ötletek, öltözékben egyformán herceg, vagy mint a szójáték-dívat mondja: herceg. A darab sikerét megcsinálta volna, s most már csak holmi szenzációkra volt szükség. Megjöttek ezek is.

Vasárnap este nagy tüntetés készült Bob királyfi ellen, amiért hogy anglus létére március 15-ikén szóhoz mer jutni. A tüntetés azonban, melynek hírére zsufolásig megtelt a színház részint közönséggel, részint rendőrökkel, gyengén jelentkezett.

Mikor megkezdődött a „Bob herceg” előadása, a karzatról abugoltak, kiáltoztak, de az énekkar erősebbnek bizonyult. Ezuttal a pianóktól idegenkedő zenekar is kitölte boszuját, s fújhatta, húzhatta, ahogy kitelt tőle. Egy-két viharzó mozgás hangzott még közbe-közbe, de mikor Rózsa Lili sugar alakja előlébent a lépcsőzet magaslatán, a tüntetés átcsapott egy másik tüntetésbe, amely a primadonnának szólt, de nem ellene, hanem mellett. Virágos formában is jelentkezett ez a tüntetés, mikor a felvonás végén bokrétát kapott.

Ez volt az első é. dekeség Bob aradi életében. Ma este megérkezett a másik is. A színház fekete táblája jelezte, hogy Karácsonyi Mariska betegsége folytán nem játszhatik, s szerepét, Annie-t, hirtelenül Szabó Irma vette át. — Nem nehéz a hasonlatosságot felfedezni ama esethez, mikor a Népszínházban Ledófszky Gizella lett hűtlen Bobhoz, mely hűtlenségi pert szenzációs színházi belviszályok tették érdekessé. Nálunk is beszélnek ilyen viszályról, mely azonban nem Bob és Annie között ütött ki, mint a Népszínházban: Annie ezuttal a színház vezetőségére haragszik...

Ilyenformán drámai színész nő játszotta ma az énekes szerepet, még pedig pompásan. Az első felvonásban énekelt is, a másodikban szavaita az énekrészleteket. Kitűnő játékáért a közönség mindent elnézett. Egy duót pedig hősiesen énekelt egymagában Rózsa Lili, kinek ez nagyon jó estéje volt, úgy, hogy egyik felvonás után vagy ötször tapsolták ki.

* Március 15. Az aradi nemzeti színházba is bevonult az ünnep hangulata. Este a Bob herceg előadása előtt a Himnuszt játszotta a zenekar, majd pedig alkalmi költemény következett. Az ünnepi verset Faragó Rezső, lapunk munkatársa írta. Március 15-ikéről a „Talpra magyar” óta nagyon sokat írtak már, jót és rosszat, de olyan felfogással még nem méltatták ezt a napot, mint Faragó. Régi esernyő; ez volt a címe versének, melyben nagy merészséggel fordul neki az ünnepi alkalomnak. Hogy ez a merészség csupán az eredetiség javára ment, nem pedig a nemzeti érzés rovására, az ő költészetének dicsérete. A verset, melynek pompás képei, csengő rimeit zajos hatást keltek, tárca rovatunkban közöljük. A költeményt Gazdy Aranka szavaltá lélekkel, mély érzéssel, úgy, hogy ez az érzés átszállott a közönség lelkébe. A sikerben szép része van az

Szavay Gyula adta elő „Vitézi ének Rákóczy Ferencről” című hatalmas erejű, megkapó hazafias versét és Vértessy Arnold „Szegény emberek hazája” című elbeszélését olvasta föl.

Az ügyvédjelöltek és joggyakornokok országos egyesülete délelőtt tizenegy órakor a váci-utcai új városháza dísztermében tartotta meg matinéjét. Az ünnepi szónok itt Beöthy Ákos volt, aki már szatírával hasonlította össze a mai kort az elmúlt daliás időkkel. Gyönyörű beszédet percekig tartó éljenzéssel és tapssal jutalmazták. Nagy hatása volt Jászai Marinak is, aki Vörösmarthy Mihály Sors és a magyar ember című költeményét szavaltá el. De a többi résztvevőnek is kijutott a tetszésnyilvánításból.

E helyeken kívül még számos egyesületben, iskolában rendeztek a délelőtti folyamán hazafias ünnepet. De talán minden ünnep közül a leglélekemelőbb a Budapesti Újságírók Egyesületének szabadság-lakomája volt.

A Pannonia-fogadó külön éttermében tartották meg a diszebédét, amelyen Czikkay Lajos, az egyesület alelnöke, mondotta az ünnepi beszédet, kezében a Jókai-serleggel. Felköszöntötték még a távollevő Jókai Mórt, valamint Vészi Józsefet is. Bródy Sándor az újságírók szolidaritására üritette poharát.

A délutáni szintén az ünnepek hosszú sora folyt le. Petőfi ércalakja előtt tömött sorokban, a legnagyobb rendben legelőször délután fél négy órakor a nemzetközi szociáldemokraták jelentek meg, lehettek vagy tizezren. Az ünnepi szónok itt Bokányi Dezső ismert szociálista vezér volt, aki a világszabadság apostolát, a proletárok költőjét dicsőítette Petőfi. Majd eivonultak a nemzetközietek s a teret a munkások másik csoportja, az újjászervezett szociálista-párt lepte el.

Ezalatt az Egyetemi ifjuság ismét az Egyetem-téren gyülekezett, ahol Német Béla elszavaltá a „Talpra Magyar”-t, Oláh Gábor pedig a saját alkalmi ódáját mondta el. Nagy András és Toma István beszédet mondtak. Az Egyetem alól fél négy órakor értek a muzeumhoz, amelynek lépcsőzetéről Jakab Sándor szavaltá el Petőfi márciusi költeményét. Azután ismét megindult a menet, s körülbelül akkorra ért a Petőfi-térre, amikor már a két szociálista párt onnan a legnagyobb rendben elvonult. Az ifjuság is hatalmas babérkoszorút helyezett a szobor talpazatára.

A tömeg szétoszlásakor az Andrássy uton a rendőrségnek közbe kellett lépnie, mert egy lármás-csoport megakartá a rendet zavarni. A rendőrségnek azonban sikerült a népet békésen szétoszlaltatni.

(A vidéken.)

Az ország minden részében megemlékeztek a szabadság napjáról. A vidéken lefolyt ünnepekről a következő tudósításokat vettük:

Borossebes. Az ünnep előestéjén a kaszinóban száz terítékű vacsora volt. Az ünnepi beszédet Fülöp Lajos szolgabíró tartotta. Rácz István a királyt éltette. Máthé József timár mester az iparosok nevében a kaszinó tagjait köszöntötte fel. Vasárnap istentisztelet volt az ev. ref. templomban, hol megjelentek a hatóságok, az iparos ifjak egyesülete, a rom. kath. és az ev. ref. iskolák növendékei és nagy közönség. A templomból a Millennium-oszlophoz vonultak, hol Szomodics Zoltán tanár-jelölt beszélt. Patkó Vilmos elszavaltá a „Nemzeti dal”-t Villik Kálmán pedig az „1848.” című verset. Megnyitól a Himnuszt, végül a Szózatot énekeltek.

Kisjenő-Erdőhegy. A testvér községek hazafias közönsége is megünnepelte március idusát. A magasztos ünnep előestéjén a két fellobogózt község fényesen ki volt világítva. Este fáklásmenet vonult végig az utcákon. Ezt követte társasvacsora a polgári körben.

Buttyin. A buttyini közönség szombat este zenés fáklás menettel és takaróval ülte meg március 15-ét. A piacon Bugy Ignác beszédet mondott és Oláh György elszavaltá a „Talpra magyar”-t. Ezután a Himnuszt, a Szózatot énekelte el a közönség. Este száz terítékű banket volt, melyen Fekete József dr. tartott ünnepi beszédet s Fülöp Lajos borossebesi szolgabíró méltatta a nap jelentőségét. A márciusi ünnep rendezése körül Kiurcsy Iván buttyini jegyző fáradozott szép sikerrel.

A vidéki ünnepekről beérkezett tudósítások sorozatát folytatjuk.

ő előadásának is. A tapsokra megjelent poétát babérkoszorúval jutalmazta meg a közönség. — Délután a Czigánybáró t adták, mely előtt Csécsi Imre ev. ref. lelkész ódája varázsolt ünnepi hangulatot a színházba. A költemény, mely a költő lelkész muzsájának újabb szép sikere a hallgatóságot magával ragadta abba a magasztos régióba, melyet megszentelté tesz a hazaszeretet. A költemény, melyen délelőtt a vértanúk szobra előtt lelkesültek, a nemzeti ünnepről szóló tudósításunkat disziti. A költő mellett rászolgál az elismerésre Csiky László is, ki nemes hévvel szavaita el az ódát.

* Lohengrin. A „Lohengrin” keddi előadására Zilahy igazgató a most Budapesten időző Wagner Szigfridet meghívta. Wagner e meghívásra a következő értesítést küldte Zilahynak: Hálás köszönettel veszem szíves meghívását, melynek azonban sürgős visszautazásom miatt sajnálatlaltal nem tehetek eleget. Wagner.

Mader Raul, az Opera igazgatója hasonló tartalmu sürgönyt küldött Wagner meghívására Zilahynak s ezuttal tudatta, hogy májusban Wagner Szigfrid visszajön Budapestre, amikorra kilátásba helyezte Aradra jövetelét.

* Szerződöttes. Könyves Jenő, a kecskemeti színház tagja, virágvasárnapról kezdve az Aradi Nemzeti Színházhoz szerződött, mint hős jellemszínész, ugyszintén mint rendező.

* Cigánybáró. Vasárnap délután Zilahyné-Singhoffer Vilma feleléptére színtől megtelet a színház. A Cigánybáró-t adták részben új szereposztással, amennyiben Barinkay szerepét a Kolozsváron vendégszereplő Bejczy helyett B. Szabó József énekelte. A nehéz tenor szereppel bravurosán birkózott meg B. Szabó, aki sokoldalúságának s különösen énektehetségének kiváló tanujelét adta a magas tenor-szerep elneklésével. Ot és az előadás többi szereplőit, különösen Zilahynét számtalanszor lámpák elé hívta a közönség tetszésnyilvánítása.

* Fővárosi kritika Bobról. Az aradi Bob hercegről van szó, melylyel az Egyetértés foglalkozik a következőket irván róla: Aradon színrehozták a Népszínház ezidei nagy slágerét, Bob herceget mintaszerű jó előadásban. A címszerepet a Magyar Színháznak nemrégiben meg egyik legkedveltebb fiatal művészneje Rózsa Lili játssa s elég, ha azt mondjuk, hogy méltón Fedák Sárihoz, a szerep megalkotójához. A mellékszerepek is kitűnő kezekben vannak s így nem csoda, ha mindennap tele van a színház. — Megemlékezik a lap a Lohengrin-ről is, melyben — mint írja — az igazgató bájos néjének a főváros közönsége előtt is kedves emlékü Singhoffer Vilmának volt különösen nagy része.

* Művészestély Lippán. A mint jeleztük folyó hó 21-én szombaton az aradi színtársulat tagjai közül Zilahyné S. Vilma, Zilahy Gyula, Ternyei Lajos, Sarkadi Aladár és Mariházy Miklós nagyszabású művész estélyt rendeznek Lippán. A hangversenyre igen nagy az érdeklődés és a temesmegyei közönség is nagy érdeklődéssel várja az aradiak művészi vállalkozását.

* Színészet Buttyinban. Buttyinban már előadást tartott szép sikerrel a Bessenyei-féle vándorszínésztársulat. Eddig a „Vároterem”, a Fehér Othello” és „Végrehajtó” című darabok kerülnek színre, mára pedig a „Sanyaru Vendel” című vaá kitűzve. A közönség Bessenyei igazgatót, annak a feleségét, továbbá, Bessenyei Nellit és Vajdaszyt tüntette ki tetszésével.

* A Zenélő Magyarország idei X. évfolyam 6-dik füzeté jelent ma meg s a következő érdekes és divatos zeneújdonaságokat hozza az előfizetőnek: I. Korányi József „Kis kertembe egy almafa” magyar dalt. II. Lányi Ernő „Czigányének — Zigeuner-gesang, — magyar zenekép — Ungarisch — Toubild.” III. Uhl Márton. „Bucu az erdőből” — „Waldes Abschied” dalt. IV. Baka Balz Irma „Zephir” polka francaiset A legkedveltebb zongora zeneújdonaságokat hozza a minden zenekedvelőnek kiváló fontossága zeneműfolyóirat, úgy, hogy előfizetői az érdemesebb zeneműújdonaságokat, a mi az év leforgása alatt megjelenik, havonta kétszer mindenkor 12 oldal tartamán kapják. előfizethetni a most meginduló X. évfolyam II. évfolyamára, valamint az

előző 6 füzetre 3 koronával a „Zeneműkiadóhivatalában” (Klökner Ede zeneműkiadóhivatalában) a honnan ér. A jódeknek mutatvány füzeteit ingyen küldenek, ha azonban minden nyomtatásban megjelent zeneműt legjobban megrendelhető.

A villamos halottja.

(Bélaváry-Burchard Gusztáv katasztrófája.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 16.

Szenzációt keltő szerencsétlenség történt vasárnap délután Budapesten az Erzsébet-körutón: a villamos elgázolta Bélaváry-Burchard Gusztávot, Bélaváry-Burchard Konrád főrendiházi tag testvérbátyját. A hetvennégy éves öreg ur sérülése következtében a Rókus-korházban meghalt.

Bélaváry-Burchard Gusztáv délután ötödfél órakor az Erzsébet-körut 22. számú háza előtt át akart menni a villamos serein. Nem hallotta a közeledő 190. számú villamos csöngetését s a sebesen haladó kocsit elütötte. A villamost Fejszék Elek kocsivezető kormányozta. Az előreszökő kocsit magával hurcolta a földön elterülő aggastyánt, a ki a kerekek alá került. A mikor a kocsit később megállt s a kerekek közül kivették Bélaváry-Burchard Gusztávot, iszonyu volt látni összetört testét. Balkarját és ballábát teljesen elszakította a törzsétől a kerék, bezúta bordáit, jobbkezének levágta az ujját s a fejét fölismerhetőségig összeroncsopta. Még pihgett benne a lélek, de mire a mentők automobilon a Rókus-korházba vitték, az ágyon, a melyre fektették, meghalt. A vigyázatlan kocsivezetőt a rendőrségre kísérték s kihallgatták.

Bélaváry-Burchard Gusztáv régi magyar nemes család sarjadéka, a mely nemességét 1461-ben kapta. Egy századdal később a család elszegényedett s egyedüli férfitagja, János, Oroszországba vándorolt. Magyar nemesi nevét eltitkolta s fővette helyébe a Burchard nevet. Pár év alatt vagyont szerzett s orosz nemességet kapott. Ekkor újra felvette magyar nevét, s ő a kettős nevű Bélaváry-Burchard család megalapítója. A család 1760-ban dúsgazdagon ismét visszaköltözött Magyarországra, de régi magyar nemességüket csak nemrég, tizenkét évvel ezelőtt erősítette meg Ferenc József király. A szerencsétlen véget ért Bélaváry-Burchard Gusztáv legidősebb tagja volt a család most élő nemzedékének. Eperjessen született s Bécsben végzett technikát. A szadságharc idején mint tizenhét éves ifjú visszajött Magyarországra s beállt honvédek. Vitéz katona volt s rövid idő alatt hadsegéde lett Wysóczky tábornoknak. A temesvári csata után Gyula őcsécsével Törökországba szökött, a honnan utóbb Rheimsba ment s ott több évig megtelepedett; Gyula őcsécsé most is Reimsban tartózkodik. 1857-ben Bélaváry-Burchard Gusztáv kegyelmet kapott a királytól s hazajött. A fehérmegyei Velence mellett földbirtokot vásárolt s gyönyörű mintagazdaságot rendezett be. Utóbb eladta birtokát Konrád bátyjának, a főrendiházi tagnak s a bécsi kereskedelmi akadémián tanári állást vállalt. Nem sokáig volt professzor, nyugalomba vonult, visszajött Budapestre s az első kerületi Avar-utca 33. számú villában lakott feleségével, született stollenburgi Bukovszky Lujzával. Három évvel ezelőtt nagy csapás érte, Aladár fia, a ki huszártiszt volt, szerencsétlen halált halt. Egyetlen fia maradt, István, festőművész, aki nyolc évig Amerikában kalandozott s gazdag ember létére nem átalotta kenyeret keresni; fölcsapott a World riporterének. Bélaváry-Burchard Gusztáv az utóbbi években igen visszavonultan élt, alig mozdult ki avar-utcai villájából.

A mint lapunknak táviratozzák, a fővárosi rendőrség ma tizenegy tanút hallgatott ki, akik valamennyien azt vallották, hogy az öreg ur valóságban neki ment a villamosnak. Fejszék Elek kocsivezető folyton csemetett, sőt ellenáramot is adott, de a váratlanul a sinre lépő öreg ur előtt már nem lehetett megállítani a villamos kocsit. Különben a szerencsétlenül járt öreg ur őcsécsé azt vallotta, hogy Bélaváry-Burchard Gusztáv süket volt. A vizsgálat azt is megállapította, hogy a kocsivezető már nyolc év óta van a társaság szolgálatában, kipróbált, szakavatott embere a társaságnak és még egyetlen egy balesetet sem okozott. Ezekből a rendőrség megállapította, hogy a kocsivezető nem oka az elgázolásnak. A szerencsétlenséget az öreg ur süketisége okozta.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi kereskedő ifjak betegsegélyző egyesülete rendes évi közgyűlését vasárnap tartotta meg Wadowszky Gusztáv elnöklété alatt. A felolvasott évi jelentések szerint az egyleti tagok száma a lefolyt évben 221-re emelkedett, az összvagyon pedig 31.263.94 koronára rug. Végül a megbízatás eljárás folytán megüresedett helyekre megtartották szavazás útján a választást, melynek eredménye a következő volt: Igazgató választmányi tagok lettek: Auspitz Manfréd, Beck Adolf, Fejér Gyula, (két évre.) Felügyelő bizottság: Kneffel Lajos elnök, Barta József, Glück Dezső, Nádler Lajos, Pick Ernő, Schenk Samu rendes, Lészay Endre, Mátis Endre, Tirmann Konrád, póttagok. Választott bíróság: Deller Simon, Fischer Mór, Grünberger J. Ungár Armin, Weisz Endre, Weisz Sándor rendes. Bium Miksa, Horváth Antal, Wessel Károly póttagok.

Az újságírók szabadság-lakomája.

(Az aradi sajtó ünnepe.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 16.

A hírlapírók, kiknek a szabadság napjához az ötvenöt év előtti események révén nagyon sok közül van, évek óta megünneplik Aradon március 15-ikét. Az idén is ünneplésre gyűltek össze azon a szabadság-lakomán, mely a társadalom részvételével egyik legszebb mozzanata lett a vasárnapi ünnepségeknek.

A Fehér Kereszt nagytermében folyt le a lakoma, melyen teljes számban együtt voltak a hírlapírók, s a hazafiságban velük együtt érző közönség köréből számosan jelentek meg. Képviselek voltak itt a hatóságok, hivatalok, minden rendű egyesületek, sőt a hölgyek is. A lakoma hazafias hangulatban, pompás kedélyben folyt le, s ezt elősegítették a köszöntők is.

Az első felköszöntőt Müller Károly mondotta. Az aradi újságírók nevében üdvözli a megjelent vendégeket, akiknek nagy számából igazolva látja, hogy az aradi társadalom együtt érez a hírlapírókkal. Magas szárnyalású beszéde mely a szívetek lelkesedésre gyújtotta, megkapta hallgatóságát. Kifejezése volt ennek az a zajos éljenzés, mely a kiváló szónok szavait kísérte. Különösen szép volt beszédének az a része, mely így szólott a sajtóról: Mi mint a szabad sajtó munkásai átérzzük hivatásunknak súlyát és méltók igyekeznünk lenni azokhoz a nagy hazafiakhoz, a kik ötvenöt év előtt a sajtószabadságot megalkották. Szeretni nemzetünket és lelkesedni minden intézményért, mely nagygyá, boldoggá teszi nemzetünket és hirdetni a jót és a szeretetet le egész a legkisebb kunyhóig: ez a mi legnagyobb ambiciónk. Mert mindenkoron célunk az, hogy ahhoz a templomhoz, melynek alapját ma ötvenöt éve vetették, munkánkkal mi is hozzájáruljunk és így legalább kis részben mi is a halhatatlanok alkotásai befejezését előmozdítsuk. Ezen munkánkhoz nagy erőt nyújt az, hogy látjuk, hogy Arad város vezető egyéniségei velünk együtt éreznek és látjuk azt, hogy éppen oly fontoságot tulajdonítanak az 55 év előtt megszüle-

tett sajtószabadságnak, mint mi annak serény munkásai.

Institóris Kálmán megleghangu lendületes beszédben méltatta a sajtó hivatását; melynek az aradi újságírók lelkiismerettel megfelelnek. A köszöntőt zajosan megéljenzették.

Staubert József, az Aradi Közlöny felelős szerkesztője válaszolt ezután a hírlapírók nevében az elhangzott beszédre,

Schröder Béla szerkesztő Institóris Kálmán polgármestert, Radó Károly dr. a hölgyeket, Faragó Rezső pedig Kálmár Nándort, a harmincöt éves jubileumot ért kiadóhivatali főnököt éltette.

Megkapta a jelenlövőket lelkes beszédével Véghe István, ki a névtelen hősök emlékét idézte fel. Nagy hatást keltett Jankó Mihály egykori vörös sikkás honvédtiszt beszéde.

A vacsora folyamán Illés Zsigmond hírlapíró felolvasta Urbán Iván főispán levelét, melyben gyászára vaió hivatkozással kimentette elmaradását.

Az asztalfőn Institóris Kálmán dologármester ült, mellette Schröder Béláné és Staubert Józsefné urnók foglaltak helyet, s ott voltak még a következő hölgyek: Zilahy Gyuláné, özv. Szentkirályi Albertné és Rózsa Lili, Gazdy Aranka és Ella, Ferch Odönné. A többi jelenlövőnek nevsora ez:

Abrai Lajos, Almási Pál, dr. Auszterweil László, Bejczy Arpad, Beke Lajos, Bekés Gyula, Berecz Károly, Boros Vida, Berger Arpad, Boros Iván, Benedek Arpad, dr. Brück Gyula, Csiky László, Csürös Imre, Dálnoki-Nagy Lajos, Deutsch Bernát, dr. Dobos Károly, Edvi-Illes László, dr. Elea Béla, Faragó Rezső, dr. Fenyő Béla, Ferch Odön, Fischer Jenő dr., Fischer Antal, Fejér Gyula, Földes Soma, Frint Lajos, Garai József, Glück Károly, Gebhart István, Guttmann Henrik, Halmos Miklós, Hunyadi József dr., Hunyár Algernon, Herrling Gyula, Horvát Károly, Heppes Aladar, Jankó Mihály, Illés Zsigmond, Kálmán József, Kálmár Nándor, Keppich Jakab dr., Kerényi Kálmán, Klapok Alajos, Kohn József, Kopár Ferenc, Kovács Vince, Kossuth Pál, Kormos Sándor, Letzter József, Laehne Hugó, Lázár Emil, Lautner Mátyás, dr. Leitner Ernő, Losonczy Zoltán, Löwy Mór, Lócs Rezső, dr. Mandl Vilmos, Marházy Miklós, Maresch Gyula, Masánszker Alfréd, Meer Armin, Milkó Imre, Mikosovits Iván, Müller Károly, Nagy Kálmán, Nagy Sándor dr., Oblát Béni, Panker Viktor, Polónyi Jenő dr., Pozsgay Lajos dr., Porter Vilmos, Porter Lipót, Péterffy Antal, Rácz Károly, Radó Károly dr., Radó Izsó, Révész Adolf, Révész Mór dr., Reisinger Ferenc dr., Röth Henrik, Róna Lajos, Sági Henrik, Sarlot Domokos, Sátor József, dr. Schmidt János, Schill József, Schwarz Zsiga, Sauer János, dr. Sorbán János, Solyomás Illés, Schäffer Jenő, Schröder Béla, dr. Somló Armin, dr. Somogyi Gyula, Staubert József, Steinfeld Lajos, Steinitz Mihály, dr. Szalay Arnold, dr. Szegő Hugó, Szél Ernő, Szeltmann Lajos, Szöllösi István, Szöllösi Zsigmond, Szudy Elemér, Tenner László, Ternyey Lajos, dr. Vajda István, Varjassy Lajos, Vass Géza, Véghe István, Visontay Kálmán, Wagner János, Wagner J. Agost, Zilahy Gyula, Zima Tibor, Zubor Andor.

HIREK.

— A király Fejérváry bárónak. Magas kitüntetésben részesítette a király Fejérváry Géza báró honvédelmi minisztert tegnapi születésnapja alkalmából. A mint lapunknak táviratban jelentik, a király tegnap báró Apor szárnysegéd által megküldötte Fejérvárynak zománcozott aranykeretbe foglalt arcképét, a melyet sajátkezű aláírásával látott el. József Agost főherceg személyesen gratulált Fejérvárynak, a kit ezenkívül a királyi család több tagja és számos törvényhatóság tagjai üdvözöltek.

— A polgármester Budapesten. Institóris Kálmán polgármester ma a fővárosba utazott, hogy résztvegyen a belügyminiszteriumban e hó 17 én tartandó értekezleten, melyet az állami ügyvédek védelméről szóló 1901. évi törvény-cikk végrehajtása dologában hívott össze Széll Kálmán belügyminiszter.

— Csak Cirjek dr. a királynál. Ő felsége a király ma délelőtt 10 órakor általános ki-

hallgatást adott s az ott megjelentekről kiadott névsorban szerepel Csák Alajos Cirjék dr. is, a minorita-rend tartományi főnöke, aki a vas-korona renddel történt kitüntetését köszönte meg a királynak.

— **A balkáni forrongás.** Párisból táviratozzák: A *Matin* munkatársa meginterjuvulta a londoni szerb követet, a ki azt mondta, hogy *Macedoniában a helyzet ma sokkal rosszabb, mint ezeltől három hónappal volt*, mert a reform-tervezet közzététele óta más nemzetiségek: szerbek, románok és görögök csatlakoztak a bolgár forradalmi bizottsághoz, s most mind maguk akarják sorsukat intézni. Ezért nem lesz a reformoknak hatása. A szultán, folytatta a követ, ép úgy akarja a kibékülést, mint az európai hatalmak, de a törökök, fájdalom, *nem fognak boldogulni*. A szerb király is szeretne hozzájárulni a béke biztosításához, mert bizik *Ausztria-Magyarország és Oroszország jóindulatában*.

— **A hadügyminiszter Budapesten.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Pitreich* hadügyminiszter ma Budapesten időzött: kihallgatáson volt a királynál s utána meglátogatta a gyengélkedő *Fejérváry Géza* bárót.

— **Rohonczy György — báró.** A király *Rohonczy György* budapesti ténparancsnok, altábornagyot bárói rangra emelte. Rohonczy legközelebb nyugalmába megy, mely alkalommal megkapja a lovassági tábornoki rangot.

— **A Vay bárói család ügye.** *Pozsony*-ből táviratozzák: A királyi ügyészség a *Vay Alojzia* bárónő ügyében beadott följelentésre, a melyet *Vay Aladár* báró nyújtott be bátyja, báró *Vay Dénes* főrendiházi tag és volt főispán ellen, a nyomozást beszüntette. Az eltűnt bárókisasszony atyja panaszában annak kinyomozását kérte, hogy a leány hirtelen elhatározott öngyilkossága mögött nem-e rejtőzik valamely bűntény. Ezenkívül a följelentés *Vay Dénes* báró és neje ellen idegen ingorogálása, magánlakásértés és lopás büntette miatt kérte az eljárást megindítani, azonban az ügyészség e vádakát nem látta beigazoltaknak.

— **Az államépítészeti hivatalból.** A kereskedelmi miniszter az aradi államépítészeti hivatalhoz beosztott *Steiner József* műépítész ideiglenes szolgálattételre a makói államépítészeti hivatalhoz rendelte ki. Amint azonban értesülünk a kiváló képzettségű műépítész nem hagyja el Aradot, s architektonikus tevékenységét változatlanul folytatja városunkban, hol már eddig is több nagyszerű alkotás dicsérei *Steiner József* tehetségét és izlését.

— **A lelencház építése.** A belügyminiszterium a városhoz intézett leiratában megkérte az új lelencház építéséhez az építési engedélyt.

— **Az aradi Kossuth-asztaltársaság közgyűlése.** Az aradi *Kossuth-asztaltársaság* e hó 20-án tartja ez évi közgyűlését, amelyet egyben a *Kossuth Lajos halála napjáról* való megemlékezésnek szentelnek. Az ünnepen *Szegő Hugó* dr. aradi ügyvéd tart beszédet, *Farkas Ferenc* költeményét pedig *Csiky László*, az aradi színház tagja fogja szavalni.

— **A Maros homok kiaknázása.** A város január havi közgyűlésén élénk vita folyt *Kotsis Lajos* egy kérése felett, mely a Maros folyó homokjának kiaknázására kötött szerződésre vonatkozott. A közgyűlésnek e tárgyban hozott határozatát megfélembzték dr. *Müller Lajos* és maga *Kotsis Lajos* is, előbbi soknak, utóbbi pedig kevésnek tartván azt az engedelményt, a melyet a törvényhatóság a szerződés részleges megszüntetése tárgyában tett. A belügyminisz-

teről ma érkezett le a döntés, mely *Kotsis Lajos* eddigi szerződési kötelezettségeitől nem menti föl, sőt arra is kötelezi, hogy a folyó évre is fizesse meg a városnak a szerződésben kikötött általános összeget, miután ez a város költség előirányzatába már fel van véve. Megengedi azonban a miniszter, hogy *Kotsis Lajos* a jövő évtől kezdve csak a tényleg kiaknázott homokmennyiséget fizesse meg.

— **Jubiláló nyomdászok.** Tegnap, március 15-én egyszerre három aradi nyomdász ünnepelelt szép jubileumot. Az egyik *Stöcklein Jakab*, az „Aradi Nyomdarészvénytársaság” régi betűszedője, aki 50 éve, a másik *Szálínger Ernő*, a Réthy-nyomda volt szedője és a harmadik *Szöke Sándor*, a Gyulai-nyomda szedője, akik 35 éve működnek a nyomdaipar szolgálatában. A jubileum első fele az Aradi nyomdarészvénytársaság helyiségében folyt le. Dél előtt tízenegy órakor *Buday Gyula*, a részvénytársaság munkavezetője rövid beszéddel üdvözölte a jubiláló kartársakat s ezután átnyújtotta *Stöcklein Jakab*nak és *Szálínger Ernő*nek a szaktársak ajándékát, egy-egy gyűrűt, a következő felirással: „Az aradi nyomdászok — 1903. március 15.” Átnyújtottuk ezután mindahárom jubilánsnak egy következő szövegű, gyönyörű kiállítású emléklapot:

„Emléklap *Stöcklein Jakab* urnak, nyomdászának 30 ik évfordulója alkalmából. Kiállítottatott Aradon, 1903. márc. 15-én alólírott szaktársai és barátai által. *Kotsis Ferenc*, *Kosara Sándor*, *Krauze Ottó*, *Buday Gyula*, *Szász Gyula*, *Nagy István*, *Szöke Sándor*, *Mészáros Miklós*, *Szabó Pál*, *Borhegyi Károly*, *Filadelfi Adolf*, *Kolozsi Sándor*, *Kohn Vilmos*, *Szálínger Ernő*, *Hiebler Sándor*, *Illin István*, *Göncz Mihály*, *Avarfny József*, *Kotsis Ferencné*, *Weinberger Ferenc*, *Nádvornik István*, *Dobos János*, *Binder Olga*, *Váradi Alfréd*, *Molnár István*, *Jankovits Szvetozár*, *Leitersdorfer Márton*, *Mayerhoffer Adolf*.”

Ezután *Staubert József*, az *Aradi Közlöny* felelős szerkesztője üdvözölte *Stöcklein* a vállalat nevében. — Este nyolc órakor a Millennium-vendéglő különtermében társasvacsora volt, melyen hatvanan vettek részt, a jubilánsok kartársai és barátai. Erre a banketre, melyet az „Aradi nyomdarészvénytársaság” szedő-személyzete rendezett, meghívták *Szöke Sándort*, a Gyulai-nyomda jubilánsát is, kit a rendezőségnek egy küldöttsége fogadott. A vacsora folyamán *Buday Gyula* mondott szép felköszöntőt az ünnepelekre. Utána *Borhegyi Károly* éltette ugyancsak a jubilánsokat, *Kotsis Ferenc* az ünnepeleket nevében a rendezőséget éltette. Közben *Váradi Alfréd* több hazafias költeményt szavalt el mély érzéssel. Ezután tánc következett, melyet a jubilánsok nyitottak meg. — A táncmulatságon, mely reggeli 4 óráig tartott, a következő hölgyek vettek részt:

Asszonyok: *Borhegyi Károlyné*, *Buday Gyuláné*, *Kotsis Ferencné*, *Szöke Sándorné*, *Stöcklein Jakabné*, *Krauze Ottóné*, *Dobos Jánosné*, *Avarfnyé*, *Szász Gyuláné*, *Mészáros Miklósné*, *Leitersdorfer Mártonné*, *Sziklay Jánosné*, özv. *Friedmanné*, *Finger Adolfné*, *Poppé Albertné*.

Leányok: *Szálínger Emilia*, *Székely Janka*, *Kohn Róza*, *Gárdonyi Gizella*, *Friedmann Mariska*, *Sziklai Anna*, *Finger nővérek*, *Poppé Aranka* stb.

— **A készfűzetések megkezdése.** Budapestről telegrafálják: A készfűzetések megkezdéséről szóló törvényjavaslat teljesen elkészült s azt a jövő héten a parlament elé terjesztik.

— **Elhunyt képviselő.** Budapestről írják, hogy *Molnár Józsiás*, a kézdívásárhelyi kerület képviselője vasárnap délelőtt a Vörös Kereszt kórházban elhunyt. Az elhunytban a függetlenségi párt buzgó tagját veszítette el, aki egyszerű, puritán gondolkodásmódjával minden párt becsülését megszerezte magának. Egyike volt a székelyek érdekei legkitartóbb védalmesztőinek s az ő fáradságtalan tevékenységéhez több ér-

demes alkotás fűződik, a melynek pünehéz helyzetben levő székely nép sokjajánosságához hozzájárult. *Molnár Józsiás* máig Buft Cs. idő óta volt beteg s az orvosai napok óta kiálták, hogy nem menthetik meg az életét.

— **A városok anyagi helyzete.** *Lajos* kereskedelmi miniszter egy körrendeletet küldött szét a városokhoz, amely tegnap érkezett meg Arad városához. A miniszter tájékozást kíván szerezni a városok hitelügyi viszonyai felől s evégből a város által felvett kölcsönökről kimutatást kíván. A rendelethez rovatos táblázat van mellékelve, amelyet ki kell tölteni a városnak.

— **Tüntetés a Rákóczy-induló mellett.** Érdekes epizódról ad hírt fővárosi tudósítónk táviratában. Budapesten ma délben, amikor a 44-es közös gyalogezred egy diszszázada a királyi várba vonult diszorszagra, az *Andrássy uti* oktogonnál a katonazenekar rázendített a *Rákóczy-induló*ra s a somogyi bakák ennek ütemeire lépdeltek. Néhány pillanat alatt óriási közönség gyűlt össze s hangosan éljenezve követte a bakákat. Az *Andrássy-uti* házak ablakaiból intettek feléjük s a hangos tüntetésből a zenekar alig lehetett hallani.

— **Gróf Károlyi Györgyné.** A reform korokban a nemrég elhunyt gróf *Károlyi Györgyné* háza volt gyűlöhelye a liberális főurak táborának. Volt az első, aki felöltötte a nemzeti ruhát és fiainak is ő szabott először gácsi posztóból pitykés doimánykakat. A március 15-iki nemzeti ébredés utáni napon Bánk bánt adták a Nemzeti Színházban. Oltár volt aznap a színház, amelyen a hazát imádták. Könyves szemmel borultak egymás nyakába főurak és szerény kézművesek.

— **Megszületett a szabadság! Éljen a testvériség, az egyenlőség!**

A páholyok telve voltak főrangú hölgyekkel, egyik páholyban ott ült *Károlyi Györgyné* is. Egyszerre csak felkelt, kiriyította a páholyajtót és hangosan kiáltotta ki a folyosóra, ahol tömege szorongott azoknak, kik már helyet nem kaptak:

— Aki már nem kapott helyet csak jön be bátran, ma mind egyenlők lettünk!

Dörgő éljenzés volt rá a felelet és a künn maradtak elhelyezkedtek a páholyban, ahol Pest fővárosi társaságának nagy része képviselve volt.

— **Váltóhamisítás Nessi Pál nevére.** Fővárosi tudósítónk táviratozza. A *M. V.* mai számában azt írja, hogy *Nessi Pál* orsz. képviselő nevére több ezer korcnáról szóló váltót hamisítottak. A váltóhamisítást egy orsz. képviselő követte el. Ezzel szemben *Nessi* ma este nyilatkozatot adott ki, amelyben kilelenti, hogy a közlemény téves információ alapszik, mert a váltóhamisítás körülményei nincsenek kiderítve.

— **Vagdalkozó főhadnagy.** Zágrábban *Silek Mátvás* főhadnagy biciklijével fellökött egy *Revorsak* nevű vincellért, miközben a főhadnagy is lebukott a kerékpárról. *Revorsak* nem akarta a főhadnagyot addig tovább engedni, míg rendőr nem érkezik, hogy az elütést bejelenesse. *Silek* főhadnagy erre kardot rántott, kétszer fejbevágta a vincellért, aki vértől borítva a földre rogyott. Észméletlenül szállították a lakására, hol utolsó óráit éli.

— **Szociálista gyűlések a megyében.** *Kisjenő*-ről írja tudósítónk: Szombaton *Vadászon*, ma *Kisjenőn* tartották a szociál-demokraták szervezkedő gyűlésüket. *Kisjenőn* a vidékről összegyűlt elvtársakkal együtt mintegy háromszázán halgatták meg a központi kiküldött *Pentea Péter* aradi cipész beszédét. A felolvasott határozati javaslatot egyhangulag elfogadták. A legnagyobb tetszésre talált a javaslat azon pontja

hogy az ezer koronánál kisebb jövedelemmel rendelkezők adót ne fizessenek. Rendszeres nem történt. A hatóságot mindkét helyen Édes Elemér szolgabíró képviselte.

— Az ipartestület palotájának építése. Az ipartestület építési bizottságának kedden délelőtt 10 órakor ülése lesz az ipartestület helyiségében, melyen kiírják az árlejtést a palota különböző építési munkálatra.

— A tornacsarnok menyezetének teherpróbája. A Liceum tornacsarnokának egyizben le szakadt s most újra elkészített Rabitz-menyezetén ma délelőtt tartotta meg a teherpróbát egy bizottság, melynek tagjai Sarlot Domokos főkapitány, Virágh Lajos és Keller Izsó főmérnökök, Nacutnébel Ödön és Péterffy Andor mérnökök voltak. A menyezetet homokkal telt zsákokkal terhelték meg s a Rabitz-munka ezáltal kifogástalannak bizonyult. A tornatermet így legközelebb átadják rendeltetésének.

— Halálozás. Hirschl Dávid íacseti kereskedő neje, szül. Schattléssz Róza e hó 14-én 79 éves korában elhunyt Grossmann Jakob dr. aradi köztisztviselőben álló orvos anyósát gyászolja az elhunytban, a cit ma délután temették el nagy részvét mellett.

— A szegények jogvédelme. Csanádmegye alispánja pártolás végett megküldte Aradváros törvényhatóságának a szegények ingyenes jogvédelme érdekében a minisztériumhoz intézett feliratát.

— Eljegyzés. Mihály József m. kir. pénzügyőri fővigyázó eljegyezte Miltiades Szilvia kisasszonyt, Miltiades Ovidius bájos és kedves leányát Aradról.

— Községháza építés. M. Radnáról írja levelezőnk: A radnai községháza és jegyzői lakozoga volta miatt már sokszor panasz tárgyát képezte. A képviselő testület régebben kimondta, hogy a jelenlegi épületet s telket eladja s alkalmas helyen telket vásárol s oda építtet. Ez a terv azonban nem vált be. E hó 14-én tartott ülésén azután végleg határozott az ügyben. A képviselő-testület jóváhagyta ugyanis az aradi államépítészeti hivatalban készült tervet s költségvetést s határozatba hozta, hogy a jelenlegi épületet lebontatja s annak helyére 26.000 korona költséggel új községházat és jegyzői lakot emel. Ezzel azután megszűnik a panasz s a község is sokat fog nyerni az új díszes épülettel.

— Kirabolt üzlet. Tótvaradon az elmúlt éj-jel vakmerő rablás történt. Ozerán Sándor kereskedő üzletét ismeretlen tettesek kirabolták. Kívülről felfeszítették az üzlet ajtaját s onnét 500 korona készpénzt emeltek el. Aztán behatoltak a háloszobába s a szekrény fiókjából nagyobb összegről szóló kötelezvényeket s az üzleti főkönyvet is elvitték. Azonkívül sok egyéb apróságot. A tettest még nem sikerült kinyomozni.

— Virágzó fák. Szőlősgazdáink örömmel hozzák a hírt, hogy a pár napsugaras tavaszi napra a kajszinifák kezdenek virágozni. Rendszeren a mandulafák szoktak a legelsőkké lenni s közvetlenül utánuk következtek a kajszinifák; egyes helyeken, úgy látszik megváltozott a régi rend. Ez is reform. Hogy lehet-e öröm e korai virágzásban, azt a jövő mutatja meg. A csontáros gyümölcsöt termő fák mind korai nyílnak s éppen ennek tudható be, hogy a legtöbb évben lefagynak. Mandula, kajszin, minden ügy-öt évben terem bőségesen, a mikor később áll be a tavasz s állandóan kitart a meleg. Az ideitél elég erős volt s elég hosszúra is nyúlt; ha most lassan kitavasodik s a fagyos szentek megemberélik magukat, akkor lesz öröm a fák virágzásában. Tavaly elég szépen viselték magukat; talán az idén se okoznak szomorúságot.

— Köszönetnyilvánítás. A f. hó 15-ik szabad-ságünnep alkalmából az alatt nevezett nemeslelkű urak szívesek voltak az aradi 1848—49-es agg és szegény honvédeknek megvendégetni, és pedig Weisz Mór és fiai, Eles Armin, és S. N. Kohn urak palin-kát, May János, Kristyó János és Lehocky Agoston kényerét adták. Ezen nemes adományokért az aradi honvédegyület ezúton is a leghalásabb köszönetet nyilvánítja. Arad, 1908. március 16. Simay István egyf. elnök.

— Az egyenruhás szélhámos. Hirt adtak a lapok már arról hogy az egyenruhás szélhámos Varga Ferenc kiadta magát az „Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére” című kiválóan jóhírű, rendkívül nagy tőkékkel rendelkező hazai intézet hivatalnokának; a dolgnak utána járva megtudtuk azt, hogy Varga Ferenc az itt említett intézet hivatalnokja nem volt és hogy a szóban levő intézet, dacára annak, hogy ily esetben a felek kártalanítására nem kötelezhető, egy főhivatalnokot a helyszín-re kiküldött a vizsgálat megejtésére, ki az egyes károsultakkal értekezve, egy oly megoldást fog találni, mely alkalmas arra, hogy a szélhámos Varga Ferenc által kicsalt összegek a lehetőség-hez képest megtérüljenek.

— Minden pontos embernek gondoskodni kell, hogy szép látogató jegyei legyenek. Ajánljuk e célból az „Aradi Nyomda Részvény Társaság” nyomdáját, hol a névjegyek legújabb betűkkel csinosan, tetszés szerinti gyorsasággal készülnek és az ára 100 darabnak csinos dobozban 2 korona.

— Hová forduljunk jó cipőért? Ha jelzővel akarjuk ellátni azon lábbeliket, melyek Porter Vilmos Nagy Áruházából a Szabadságtéren kerülnek ki, úgy bizonyára a legjobb cipők kifejezést kell használnunk. Mert tudnunk kell, hogy ez a cég, immár két év óta a legbecsületesebb módon azt a törekvést fejti ki, hogy az aradi közönséggel megkedveltesse kitűnő cipőgyártmányait és ennek érdekében nem riad vissza semmi áldozattól. Szívesen adja ocsón a cipőket, megelégedve a legcsekélyebb haszonnal, mert ezáltal nagy vevőközönségre tehet szert. A ki egyszer Porter cipőt viselte; az sohasem kívánczik más gyártmány után; ellenkezőleg szívesen ajánlja Porter Vilmos Nagy Áruházát másoknak is.

— Telefon változás. A 115. telefon szám, mely eddig Steigerwald Alajos száma volt, most Seelinger M. Andor uri és női mintacipészetének száma, mely változásra a közönség és telefon előfizetőket figyelmeztetjük.

— Dentolin fog-crème a legkedveltebb fog-szépítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál. Aradon

— T. Üzletfeleink szíves tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirt kereskedő arat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265. sz.) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrepamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelek és söldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és arai igen olcsók.

— Minden nőnek tudni kell, hogy a párisi és bécsi kiállítás arany éremmel kitüntetett Balassa féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltünteti a szepit, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdeséget, fiatalosodást kölcsönöz, kar tehát várni, mindenki vegye meg meg ma. Ara 2 korona, hozzá való ugorka szappan 1 kor., 8 drb. 2 kor., 40 fill. Poudre 1. 20 és 2 kor., Kapható Balassa Kornél gyógyszerárában Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz uraknál, Földes Kelemen gyógyszerárában, Tabor Gyula gyógyszerárában Pécskai ut 18, a honnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék Balassa féle ugorkatejet kórni.

— Ki egyéves önkéntes akar lenni és nincsen meg a kellő képzettsége, az erre képesítő vizsgára előkészítem. A címet megmondja a kiadóhivatal.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Nő díjnak a járásbírósnál. Ottrubay Károly az aradi kir. törvényszék elnöke Schwartz Jolánt az aradi kir. járásbírósnak díjoknak nevezte ki.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Fizetesképt-lenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetesképtelésekről tesz jelentést: Atlas Dozso, Eperjes. — Vagó Sándor, Jászárokszállás. — Franc Viktor, Vinkovec. — Kónya Sándor, Kolozsvár. — Werner Rudolf, Barót. — Schlesinger Mór, Bécs. — Grimm Emilia, Meinik. — Richter József, Eger.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.

Budapest, március 16.

Déltőzsde. Buzakínalat mérsékelt, vételkedv gyöngy. Lányha Irányzat mellett 10.000 métermázsra került forgalomba, 5—10 fillérrrel olcsóbb árakon. Egyéb gabonanemek olcsóbbak. Időjárás borús.

Estitőzsde. Berlin 1¼ olcsóbb, páris 15-el magasabb.

Zárhat 12 órakor:

Buza áprilusra	7.51—7.52
Buza májusra	7.42—7.43
Buza októberre	7.44—7.45
Rozs áprilusra	6.69—6.70
Rozs októberre	—
Zab áprilusra	6.02—6.03
Zab októberre	—
Tengeri májusra	6.13—6.14
Tengeri júliusra	6.22—6.23
Repce augusztusra	11.85—11.95

Zárhat 5 órakor:

Buza áprilusra	7.47—7.48
Buza májusra	—
Buza októberre	7.40—7.41
Rozs áprilusra	6.67—6.68
Rozs októberre	—
Zab áprilusra	5.99—6.—
Zab októberre	—
Tengeri májusra	6.11—6.13
Tengeri júliusra	6.19—6.20
Repce augusztusra	—

Zárhat 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	688.50
Magyar hitelrészvény	749.—
Lezámitolóbank részvény	461.50
Rima-Muranyi vasút részvény	485.—
Oszták-magyar államvasút részvény	689.50
Közuti vasút	581.—
Városi villamos vasút részvény	318.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árú- és értéktőzsde.

Budapest, március 16.

Magyar aranyárjádék 4%	131.10
Magyar koronárjádék 4%	99.50
Magyar arany 4¼%	93.25
Magyar ezüst 4¼%	—

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1908. évi október hó 1-estl. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felé érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.06
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	4.45	Személyvonat d. u.	3.33
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felé:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinról délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.07	Gyorsvonat délután	4.06
Radnára délután	7.23	Személyvonat este	8.57
Temesvár felé:		Temesvár felé:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.39
Szeged felé:		Szeged felé:	
Vegyesvonat reggel	7.10	Személyvonat reggel	8.33
Személyvonat d. u.	4.11	Vegyesvonat este	7.06
Brád felé:		Brád felé:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról szm. r.	8.08
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczra szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56

Nemzeti színház.

Béret 157. sz. Páratlan.

Kedden, 1908. évi március hó 17-én:

Az ARADI DALEGYLET közreműködésével

LOHENGRIN.

Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta: Wagner Richard. Fordította: Böhm G. és Ormay F. Rendező: Polgár Sándor. Karnagy: Orbán Árpád.

SZEMÉLYEK:

L. Henrik	Békassy Gy.	4. lovag	Szabó S.
Lohengrin	Bejczy Gy.	1. asszony	Bérczi Mari.
Brabant Elsa	Singhoffor V.	2. asszony	Fekete A.
Gottfried	Kley Margit.	1. apród	Hajnal Ilona.
Tellramund	Szabó József.	2. apród	Gergely Giza.
Ortrud, neje	Répágy G.	3. apród	Berei Ilona.
Király hirdetője	Juhász S.	4. apród	Berei Jolán.
1. lovag	Ungvári V.	5. apród	Ligethi B.
2. lovag	Abai Gyula.	6. apród	Bogár Anna.
3. lovag	Kiss József.		Történik Antwerpenben.

Kezdete este 7 órakor.

S z e s z ü z l e t.

— Március 16. —

Mai jegyzéink: Készárú nagyban nyers szesz 111 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 10% lter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Bérelt mosók 12*80—13— korona mmszánkent

Kerpel Izsó

könyv-, papir-, zenemű-kereskedése, kölcsönkönyvtára és antiquariuma
Aradon, Andrassy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-palota.)

Mivel új üzlethelyiségem óriási méretei lehetővé tették, hogy papir és írószér áruimat nagy mennyiségűen, a legközvetlenebb gyári forrásokból szerezzem be, — nemcsak a szakmába vágó minden cikk készleten tartása által, de olcsóság és az áruk kitűnő minősége tekintetében is, valóban meglepőt nyújthatok.

Hogy az írók szükségletének is minden irányban teljesen eleget tehessek, megszerzem

Posner Károly Sajos és fia

a főváros legelőkelőbb üzleti-könyv gyárának teljes bizományi lerakatát, úgy, hogy mindazon írók, melyeknek évek ho szu során át a legjobbnak elismert Posner-féle üzleti könyveket minden alkalommal Budapestről kellett hozatniok, — ezentul nálam bármely méretű Posner-féle üzleti-könyvet, (a legnagyobbakat is) eredeti gyári áron kaphatják, minden nyújtható előny megadása mellett.

Ugy ügyvédi, mint kereskedelmi és gyári írók, valamint bankok és takarékpénztárak szives figyelmébe batorokodom ajánlani, hogy miután most írói szükségletű cikkek nálam teljes választékban vannak raktáron és azokat valóban versenyárral árusítom, — évente nagy megtakarítást eszközölhetnek, ha írói szükségletüket nálam szerzik be.

Festőminták nagy választékban, úgy eladásra, mint kölcsönzésre. Aquarell és olajfestékek a legfinomabb minőségben. Gyönyörű képek, olajfestmények, új és régi acél és rézmetszetek, divatos szép rámakban. Új és használt hangjegyek jutányos áron. Minden zenemű-ujdonság raktáron. A nálam vásárlandó zeneművek üzletben, az ott lévő zongorán átjátszhatók.

Egyben van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy

15,000 hangjeggyel
zenemű-kölcsöntárt
nyitottam.

Havi bérlet 2 korona, vagy hangjegyenként 20 fillér. Vidéki bérlet is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

Előnyös, nagyobb könyvtárvételek folytán üzletem antiquár osztályában regények, diszmvék, szakmunkák, továbbá egész francia és angol könyvtárak igen jutányosan szerezhettek be. Végül a n. é. közönség szives figyelmébe ajánlom

60,000 kötetes

kölcsönkönyvtáramat,

a melyet ismét több száz kiváló új művel szaporítottam s a melyet az eddigi helyiségből az új üzlethelyiséggel kapcsolatos külön nagy terembe helyeztem át. Bejárat a kölcsönkönyvtárba az üzleten, a Fischer-palota kapuján át és a Batthyány-utca felől is.

Minden törekvésem oda irányul, hogy a m. t. közönségnek előnyöset, újat nyújtsak és szolid árat, valamint figyelmes kiszolgálás által nagybecsű bizalmát kiérdemeljem.

Szives pártfogást kér

kiváló tisztelettel:

Kerpel Izsó.

REGÉNY-CSARNOK.

Ezüstsugár.

— Regény. —

Írta: Doyle A. Conan.

[6]

(Folytatás.)

Holmes hátradőlt az ülésen s a társalgás megakadt. Pár pillanat múlva a kocsi csinos kis nyaralóház előtt állt meg, mely vörös téglából volt építve, kiugró tetővel, közvetlenül az országút mentén. Csakély távolságban tőle, egy élősvény mögött feküdt egy hosszú szürke palával fedett épület. A mocsár hullámos területe, melynek a hervadó páfrány bronzsín adott, mindenfelé elterült, amerre a szem csak ellátott. Csak Tavistock templomának tornyai s nyugat felé egy házcsoport, mely a capletoni istállók mellett feküdt, szakította félbe az egyhangú szomszagt. Mindnyájan kiugrottunk a kocsiból, csak Holmes ült még a helyén; mozdulatlanul bámult a távoiba s egészen gondolatba volt mélyedve. Midőn megérintettem a karját, hevesen összerándult, fölkel s szintén leszállt a kocsiból.

— Bocsáson meg, — szolt Ross ezredeshez, aki bámulva tekintett rá, — világos nappal álmodtam.

De szemének szokatlan lángolása s egész valójának titkos izgatottsága meggyőzött engem arról, hogy nyomára jutott a titoknak, ámbar sejtelmem sem volt, hogy hol találta meg a kulcsát.

— Talán azonnal tovább tetszik kocsizni Holmes ur, hogy a büntény színhelyét meg szemlélje? — kérdezte Gregory.

— Inkább szeretnék még kissé itt maradni s előbb még tisztába jönni egyes részletekkel. Strakert ideszállították, ugy-e?

— Igen, az emeleten fekszik. Holnap lesz a halottszemle.

— Ugy-e már több év óta az ön szolgálatában állt, ezredes ur?

— Igen s én mindig nagyon meg voltam vele elégedve.

— Vettek fel jegyzéket azokról a tárgyakról, melyeket magával hordott, mikor a büntény történt?

— Ezek a holmik mind együtt vannak a szobában, gondos őrzése alatt. Ott megszemlélheti őket.

— Szeretném.

Beléptünk az első szobába s leültünk a középső asztal mellé, míg a rendőrfelügyelő kinyitott egy négyszögletes bádög skatulyát s kivett belőle több apró holmit: egy skatulya viaszgyujtót, két darabka fagygyugyertyát, egy félig test dohányszacskót, egy makrapipát, ezüst órárt arany láncsal, alumíniumból készült ceruzatokat, öt darab arany sovereignet, több darab papírt s egy elefántcsontnyelű kis kést mely „White & Co.” jellel volt ellátva s igen finom, éles pengével bírt. Holmes a kezébe vette a kést, s figyelmesen szemlélgette.

— Különös egy kés — szolt. — A vérfoltokról itélve valószínűleg ugyanaz, melyet a halott kezébe találtak. Watson neked értened kell ehhez.

— Ez a kés olyan, mint aminőt a szemem végzett műtételnél használnak, — szoltan.

— Mindjárt gondoltam, hogy az ilyen finom pengét csak nagyon kényes műtétetekhez használják. Különös, hogy Straker éjszakai kirándulására ilyen kést vitt magával; be sem lehet csukni s így zsebben sem viselhető.

— A hegyét egy parafalemez védte, melyet megtaláltunk a holttest mellett. — jelentette a felügyelő. — Strakerné azt mondja, hogy a kés már napok óta ott hevert a hálószobában az asztalon s mikor a férje a gyilkosságot megelőző estén kiment, felkapta azt is s magával vitte. Lehet, hogy gyenge védelmi eszköz volt de talán az egyedüli, melyet abban a pillanatban a kezéügyében talált.

— Lehet. S mi csoda irások ezek?

— Három nyugtató szénakereskedőtől; Ross ezredes egy levele, melyben rendelkezést adott a lovászmesternek; továbbá egy szabónőnek a számlája, harminckét fonttal és tíz shillingről. Madame Leswier hond-streeti üzlete állította ki Darbyshire Vilmos számára. Strakerné tudatta velem, hogy ez a Darbyshire férjének egy barátja, kinek leveleit néha hozzá címézik.

— Ugy látszik, Darbyshirené asszony kisése pazarló természetű, — jegyezte meg Holmes átfutva a számlán. — Huszonkét guinea nagy összeg egyetlen ruháért. Nos, itt mindent látam s most kimohetünk a tett színhelyére.

Midőn elhagytuk a szobát; egy asszony lépett hozzánk, ki előbb a folyosón várakozott. Sovány, becsent arcán s izgatott vonásain meglátszott, hogy kevéssel előbb valami borzasztó dolgot ért meg.

— Megtalálták? Elfogták? — kérdezte hevesen s kezét rátette a felügyelő karjára.

— Nem, Strakerné asszony; de itt van Holmes ur, aki Londonból jött, hogy segítsen nekünk, amit ember megtehet, azt meg fogjuk tenni.

— Nem találkoztuk mi nemrég Plymouth-ban egy kerti ünnepeken, Strakerné asszony? — kérdezte Holmes.

— Nem; ön bizonyára téved.

— Igazán? Meg mertem volna esküdni rá; ön galambszin szürke selyemruhát viselt strucc-tollal díszítve.

— Ilyen ruhám soha nem is volt; — felelt a hölgy.

— Ugy? . . . Akkor természetesen csalódtam. Bocsáson meg, kérem, — szolt Holmes és követte a felügyelőt a szabadba.

A mocsáron át hamarosan oda jutottunk, ahol a völgy mélyedésében megtalálták a hullát A szélén ott állt a kőkönyvbokor, melyben a köpönyeg iógott.

— Azon az éjszakán nem fujt a szél, ahogy én tudom, — szolt Holmes.

— Nem; csak az eső esett nagyon.

— Tehát a köpönyeget nem a szél fújta rá a bokorra, hanem valaki úgy akasztotta, vagy terítette rá.

— Igen, rá volt terítve a bokorra.

— Ez a kérdés engem nagyon érdekel. A talaj körökörül nagyon össze van taposva. Valószínű, hogy hétfő óta nagyon sok ember járt erre.

— Igen, de mindig pekrócot terítettünk s arra álltunk.

— Nagyszerű!

— Itt a zrakban nálam van az egyik csizma, melyet Straker akkor viselt. Itt van Simpson cipője is és Ezüstsugárnak egy patkója.

— Kedves felügyelő ur, ön használhatatlan ember.

(Folytatása következik.)

NAPIREND.

Március 17. Kedd. Róm. kath. naptár: Gertrud. — Protestáns naptár: Gertrud. — Görög-keleti naptár (március 4.): Gerazim. — A nap kél 5 óra 54 perckor, nyugszik 3 óra 51 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége mellett a kőestere.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változó, enyhébb, nyugaton sok helyütt csapadék.

Március 17. Az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság közgyűlése délelőtt 10 $\frac{1}{2}$ órakor. — A világosi és galsai egyesült izraelita főiskolákészég purim-batyubálja (Mátyás király szálloda.)

NYILTTÉR.*

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek

építészeti irodámat

szives figyelmébe ajánlani.

Hivatkozással husz évi gyakorlatomra, mely időt több elsőrendű építési irodában töltöttem, batorokodom magamat az építeni szándékozó közönségnek becses pártfogásába ajánlani.

Ugy új házépítést, mint átalakítást, tartozást elvállalok.

Értekezni lehet velem József főherceget 10-ik szám. (Maffei-ház.)

Schön Károly,

Köszönetnyilvánítás.

Indittatva érzem magam az „Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére“ aradi vezérképviselőségének szakszerű és pontos eljárásáért, továbbá a biztosított tőke haladéktalan folyósításáért elismerésemért és köszönetemet ez uton is kifejezni.

675

Arad, 1903. február hó.

Csutak Károly.

M. kir. államv. üzletv. Aradon

5440—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Gyulafehérvár állomáson létesítendő mély furatu kut furásával kapcsolatos munkákra.

A költségszámítás, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint az 1887-ben kiadott általános és részletes feltérfüzetek Aradon a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafentartási osztályában továbbá a békés-csabai és h. m. vá sárhelyi osztálymérnökségeknél, a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az ajánlatokat legkésőbb 1903 évi márczius hó 31-én déli 12 óráig kell benyújtani, amlírova üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat egy koronás, az ajánlat mellékleteit ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani:

„Ajánlat a gyulafehérvári mély furatu kut furási munkáira“.

Ajánlatok csakis a mélyfuratu kut furásával kapcsolatos összes munkákra nyújthatók be.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903 évi márczius hó 30-án déli 12 óráig 200, azaz Kétszáz korona bánatpénzt kell a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtő pénztáránál akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapírokban letenni.

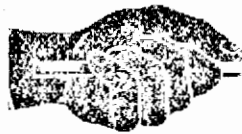
A bánatpenzről szóló letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel. Az ajánlatok feletti döntés határideje e pályázati határidőtől számított 2 hétben állapittatik meg, a bánatpénz visszaadása pedig a döntéstől számított 8 napon belül eszközöltetik.

Aradon, 1903. évi márczius hó 8-án.

Az Üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

Jó órákat olcsón

küld 3 évi írásbeli jótállás mellett privát vevőknek

Konrád János

órágyára,

aranyárny. kivitelei háza

BRÜX, 270. sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra frt 3.75.

Valódi ezüst rem. óra „ 5.80.

Valódi ezüst láncz frt 1.20.

Nickel ebresztő óra „ 1.95.

Czégem a cs. és kir. birodalmi czimerrel van ki-tüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem, valamint ezernyi elismerő levei van birtokomom. 2721 Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Szépítsd arczodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatású, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltüntat rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arczisztatálanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsá és crém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, Roxsnyai Máttyás, Tábor Gyula (Gáj) és Vojtek Kálmán, gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Vojtek és Weisz odrguista uraknál.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése a kereskedelmi védjegy-törvény védelme alatt áll.

Ez a balzsam belsőleg és külsőleg használ. — Ez a balzsam: 1. Fel-tülmulhatatlanul hatékony gyógyszer a tüdő- és mell minden betegségeiben, enyhíti a hurutot és megszünteti a váladékot, előlítja a fájdalmas köhögést a meggyógyítja az ilyen bajokat, még ha idülték is. 2. Kitűnően használ torokgyulladásnál, rekedtségnél és a torok minden betegségeiben stb. 3. Minden lázt alaposan megszüntet. 4. Meglepő gyorsasággal meggyógyítja a gyomorgörösöt, kólikát és hascsikarást. 5. Gyöngéd székelt okoz és tisztítja a vert meg a veséket, megszünteti a lép-kört és a mélabút és megerősíti az étvágyt és az emésztést. 6. Kitűnően szolgál fogfájásnál, odvas fogaknál, szájpohadásnál és minden fog- és szájbetegségnél megszünteti a felbőgést és a száj meggyomor rossz azagát. 7. Külső használatban csodás gyógyszer képez minden sebre, lázas kintések, sípolj, szemölcsök, égett sebek, fagyott tagok, ruh, kosz és borkintések ellen, megszünteti a fejfájást, zúgást, szakgatást, köszvényt, felfájást stb. Vigyázzni kell mindig a zold apozs-védjegyre, mely fent látható! Legbiztosabb védelem a hamisítások ellen, ha közvetlenül hozatjuk a gyárból, eredeti karton-dobozokban: bérmentve bármely postaiállomásra Ausztria-Magyarországon 12 kis, vagy 6 kettős üveg 4 korona. Bosznia-Hercegovinába 4 korona 60 fillér. Kevesebb nem küldetük. Ittoldós csakis az összeg előre való utalványozása mellett.

Allein echt ar Balsam
aus der Fabrik von Thierry
A. Thierry & Co. Paris

Thierry A. gyógyszerész Balsama és Centifolia-kenőcse.

Ez a gyógyszerében felülmulhatatlan két szer sohasem romlik meg, hanem ellenkezőleg, mentől öregebbek, annál értékesebbek és hatékonyabbak válnak, sem fagy, sem meleg meg nem árt nekik, minél fogva minden évszakban használhatók. Csaknem mindig meghozzák a segílyt és sikert, legalább az orvos megérkezéig; természetesen sohasem szabad hamisítványokhoz vagy más hatástalan, ugynevezott pótszerkekhez nyulni, amelyekért csak hiába dobjuk ki a pénzt, hanem forduljunk mindenkor csak ezen két rég kipróbált, kitűnő, olcsó, megbízható, a mellett teljesen ártalmatlan, világhírű szerhez, melyet minden eshetőségre készen, minden családban készletben kell tartani. Ahol nem lehet valódi minőségben, a valódiság minden ismérvével megkapni, ott rendeljék meg közvetlenül ily czim alatt:

An Apotheker A. Thierry Schutzensel-Apotheke in Pragrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Központi raktár Budapestben Török József gyógyszerésznél, Zágrábban Mittelbach gyógyszerésznél és Bécsben Brady C. gyógyszerésznél. 2712—II.

Magy. kir. Államv. üzletv. Szeged.

4301—1903. III. sz.

Pályázati hirdetmény.

A Mitrovicza állomáson megüre-sedő p. u. vendéglő bérletére ezen-nel nyilvános pályázat hirdettek. A bérlet fenti vendéglőre nézve 1903. évi szeptember hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen idő-ponttól számított 3t éven át, vagyis 1908. évi augusztus 31-ig.

Bérlőnek a következő helyisé-gek bocsátatnak rendelkezésére: I—II. oszt. étterem 39 m², söntés 12 m², 2 szoba 46 m², csaléd szoba 12 m², 1 konyha 33 m², 1 tálló 18 m², 1 éléskamra 9 m², 1 bor-pincze 30 m², 1 fás és zöldség-pincze 26 m², 1 padlászrész 92 m², 1 gazdasági udvar.

Az egy korona bélyeggel ellá-tott és „Ajánlat a magy. kir. ál-lamvasutak fönt kiirt Mitrovicza állomása pályaudvarán levő ven-déglő üzletre“ felirattal ellátott, le-pecsélt, borítékba zárt, nemkü-tömben kellő okmányokkal felsze-relt ajánlatok 1903. évi április hó 1-én déli 12 óráig aulirt üzletvezető-ség általános osztálya főnökénél (Üzletvezetőségi palota I. emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200, azaz Kettőszáz korona kész-pénzben, vagy állami letétekre al-kalmas értékpapírokban a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1903. évi márczius hó 31-én déli 12 óráig vagy személyesen, vagy kir. posta útján beküldendő.

Megjegyzetetik, hogy a ven-déglő III. osztályu váró és étterem fűtése és világításának felét a m. kir. államvasutak viselik.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegy-zett, 14 nappal nem régiebb, a napi értéket meg nem haladó napi ár-folyam csak 90% szerinti értékben számittatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fiztetetik.

Az ajánlatban a letétel megtör-ténte megemlítendő ugyan, de a letétről nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályá-ban (I. emelet 12. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miéirt is az ajánlattevőkről feltéte-leztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfo-gadják.

A fentebbi feltételtől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beér-kezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tétel-nek s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való te-kintet nélkül történik.

Szeged, 1903. évi márczius hó.

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

APRÓ HIRDETÉSEK.

Eladó

egy Robey-féle vasrámas 8-as cséplőgép. Szives megkeresések Mauro Antalhoz, Csermőre kéretnek. 640

Szappan,

kitünő minőségű, régi, száraz házi szappan kilója 40 krért kapható Maisztrovits Jánosnál. 658

Batthány-utca 37. sz.

földszint, 5 szobából álló kényelmes utcái lakás május elsejétől kiadó. 669

Egy használt,

de jó karban lévő kerékpár jutányos áron eladó. Megtekinthető érv. Hartmann Jánosné urnő vendéglőjében Szabadság-tér 13-ik szám. 677

Batthány-utca 23. sz.

emeleti elegáns utcái lakás, 5 szoba, fürdőszoba, május elsejétől kiadó. 668

Május hó l-ére kiadó!

Üzletnek, műhelynek alkalmas utcái sarok helyiség, lakással együtt kiadó. Bővebbet Aranykéz-utca 20. szám alatt az udvarban.

2 ház, korcsma és telkek eladása.

Dohány utca 5. számú házak szabad kézből és olcsó áron eladók. Ugyanott egy jóforgalmu korcsma berendezéssel együtt, olcsó áron eladó. Bővebbetugyanott. 680

Végh István

épület és díszmű-bádogos

Aradon, Boros Béni-tér 10. (Náder-utca sarkán.)

Elvállal mindennemű ornament épület bádogos és templom-tornyok fedését, továbbá vízvezeték munkálatokat, fürdőszobák felszerelését, konyha berendezéseket, u. m. csovet és csőrepedés javításokat, ugy helyben, mint vidéken a legjutányosabb árak mellett, pontos és gyors kivitelben. 573

Barna Kálmán

festészeti műterme

Aradon, Szt.-Pál-utca 2. sz. Lakás B. Határ-utca 4. sz.

Elfogad a mű- és díszfestészet terén előforduló bármely munkák elkészítését, nevezetesen:

templomok, termek, kastélyok, stb. belső díszítését.

Szent képeknek, valamint egész oltároknak előállítását, arckép, táj- és genréképek művészi kivitelben való megfestését. 538

Vázlatok és költségvetések kívánatra készíttetnek.

Városi és megyei telefon 115.

Tisztelettel felhívom mélyen tisztelt ve-
vőim és a n. é. közönség szives figyelmét,
hogy 134

színes bőr különlegességeim a
tavaszi idényre megérkeztek.

Rendeléseket a legsikkesebb divat szetint
pontosan eszközölök.

Seelinger M. Andor

uri és női minta czipészete

Arad, Szabadság-tér.

Városi és megyei telefon 115.

KUNTZL ERNŐ

építési vállalkozó

Aradon, Kossuth-utca 18. sz.

Elvállal mindennemű nagyobb és
kisebb ács és kőműves szakmába
vágó új és javítási munkákat jutányos
árban.

Két ház szállás-kerettel, 12 évig
adómentes, Mihály-utca 103. sz. a.
jutányos árban eladó. 337

**Az előnyös bevásárlásnak
legújabb meglepetésére**

talál a n. é. közönség Förray- és HÁ-
kócsy-utca sarkán, Kristyóry-féle ház-
ban, Szállási Aladár által ujonnan be-
rendezett rőtös-, rövid- és játék-áru
kereskedésében. Hol eretlon-, kanna-
vász-, vászon áruban, u. m. színes
pamutban, harisnyákban, szala-
gokban, dobányzó-szerekben, pénz-
tárcákban és kézimunkához szüksé-
gelt cikkekben dus, gazdag raktár tar-
tatik. Különösen ajánlja jöhiraevü

gép-harisnya kötődjét,

melyet Aradon még nem létezett kötő-
gépekkel szerelt fel, hol új harisnyák
kötését és fejlését, kesztyűk-, kamár-
lik, alsósoknyák, alsóingek és min-
den a kötőde szakmába vágó javításokat
jutányos árban elkészítik. 335

Eladó ház.

Radnai-uton 10/a. szám alatt
egy emeletes ház kedvező fel-
tételek mellett is szabad kézből

eladó.

Áll 14 lakosztályból és egy
bolthelyiségből.

Értekezhetni ugyanott a házban.

Egy kisebb bolthelyiség esetleg
lakással együtt 548

kiadó.

Wolster Izsó

uri szabó

Aradon, Szent Pál-utca 3. sz.

(szemben az Erdélyi kávéházzal.)

Elvállal bármilynemű uri öltönyök
mérték szerinti elkészítését a legjobb ál-
vat és pontos szabás szerint a legju-
tányosabb árak mellett.

Javításokat és átalakításokat
olesén eszközöl. 228

KISS GYULA

épület és műbutor asztalos

Aradon, Halász-utca 28. (Vilmos-
utca sarkán.)

Elvállal minden az épület és
műbutor-asztalos szakmába vá-
gó munkákat, u. m. : épület-asz-
talos munkát, portálokat,
bolt- és irodai berendezéseket,
Konyha-, háló-, ebédlő- és
szalonbutor berendezést, a leg-
egyszerűbbtől a legdiszesebb
kivitelig és legjutányosabb ár-
ban. 518

Vidéki megrendelések pontosan esz-
közöltetnek.

Rajzokkal díjmentesen szolgálók.

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más
esetben feleslegessé váló butorokat po-
tom áron eladai, megveszem én azokat,
ugyszintén

uráságoktól levetett ruhákat

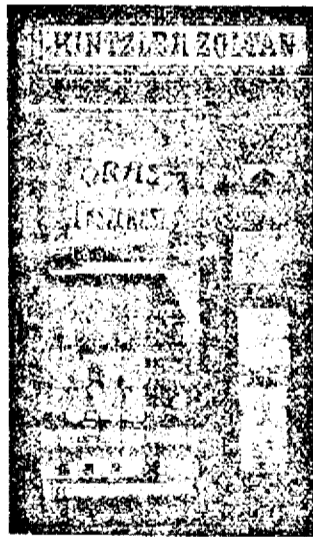
a legeslegmagasabb árban.

Kivánatra házhoz is megyek.

Roth A.

butorvétel és eladás.

Arpad-tér 4. sz. (a zsidótemplommal
szemben. 405

Andrássy-tér 20. Fischerné féle ház.

Váradi János

Órás, Arad Hunyady ezelőtt Fekete-
kutya utca (a Hunyady kávéház-
zal szemben.)

Elad, vesz és szakszerűen javit min-
denféle órákat, végez e szakmába
vágó műveleteket pontosan 2 évi
jótállás mellett.

Raktáron tartok mindennemű
aranyneműt, veszek törtl aranyat
és ezüstöt. 261

Legjobb minőségű

Butorokat

készletben tart és jutányos ár mellett
ajánl

Varga József

asztalos mester, Arad, Kápolna-ut-
ca 6/b. szám. 467

Apateleken

(Arad megye) egy két szobá-
ból, konyhából és egy kama-
rából álló

h á z

egy jóforgalmu

kovács műhelylyel

s szép fiatal gyümölcsfákkal
beültetett kert szabad kézből

eladó

Értekezhetni alulirott tulaj-
donosnál, Apateleken.

Krnyau András,

kovács mester.

713—1903. kh.

Hirdetmény.

Partsch János alsó ausztriai
pipagyáros pipagyártmányait Ma-
gyarországon magyar címerrel,
mint ékítménnyel ellátva hozza
forgalomba olykép, hogy a szem-
betünő czimerhez képest ennél
sokkal kisebb alakban és mellékes
helyen, a pipa nyakának két ol-
d.lán azonos színezéssel és azonos
méretben egyrészt készítő neve,
másrészt egy elipszis alaku gyári-
jegy forma jelzés van alkalmazva,
mi által a vevőközönségben azt a
téves hitet ébreszti, hogy a szóban
forgó pipagyártmányok magyar ké-
szítmények.

Mint hogy az 1883. XVIII. t.-cz.
értelmében a magyar korona or-
szágainak egyesített, vagy az or-
szág külön czimerének használata
engedélyhez van kötve: az előbb
említett készítményeknek cim-
merrel leendő forgalomba hozatala pe-
dig engedélyezve nincs, közhírré
teszem, hogy mindazok a keres-
kedők és iparosok, kik ily hamis
adatokat tartalmazó külföldi árukat
hoznak forgalomba: az 1884. XVII.
t.-cz. 58. §-ába ütköző kihágást
követik el s ugyezen törvény 157.
§-ának d) pontja alapján 40 koroná-
tól 400 koronáig terjedő pénz-
büntetéssel büntetendők, ezenkívül
az áruk az 1879. XII. t.-cz. 25.
§-a és az 1878. V. t.-cz. 61. és
62. §-ai értelmében elkoboztatni
és megsemmisíttetni fognak.

Arad, 1903. márczius hó 10 én.

Sariot.
főkapitány.

*****
Reich Ignác
fa-iparművészeti műterme
Arad, Deák Ferencz-utca 23. szám.
Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a leg-
jobb hazai és külföldi szobrász-műtermekben és szak-rajziskolákban szerzett
szakképzettségemet szülővárosomban ohajtom értékesíteni.
Elvállalok tehát a szakmába vágó bármilynemű munkát.
Egyben bátorkodom a n. é. közönség szives figyelmét a Guttmann és
Berger (Andrássy-tér 21.) divatáru üzlete kirakatában levő legújabb ritka
faragványaimra felhívni, melyek a budapesti iparművészeti múcsarnokba
lesznek küldve s mindenki meggyőződhetik arról, hogy a versenyt bárkivel
szemben sikeresen kiállom. 646
Magamat a n. é. közönség nagyrabecsült pártfogásába ajánlva, maradtam
kiváló tisztelettel:
Reich Ignác, szobrász.
*****